

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT

DIPLOMSKO DELO

PETRA GRMOVŠEK

Ljubljana, 2013

UNIVERZA V LJUBLJANI

FAKULTETA ZA ŠPORT

Športna vzgoja

**MNENJE ŠTUDENTOV FAKULTETE ZA ŠPORT O
ŠPORTNIH DNEVIH**

DIPLOMSKO DELO

MENTORICA

izr. prof. dr. Marjeta Kovač

SOMENTOR

izr. prof. dr. Gregor Jurak

RECEZENT

doc. dr. Gregor Starc

Avtorica dela
PETRA GRMOVŠEK

Ljubljana, 2013

ZAHVALA

Zahvaljujem se prof. dr. Marjeti Kovač za mentorstvo pri izdelavi diplomskega dela. Posebno sem ji hvaležna za čas, ki si ga je bila vedno pripravljena vzeti, ko sem potrebovala njeno strokovno pomoč in usmeritve.

Zahvaljujem se tudi družini, ki mi je v času študija vedno stala ob strani, me spodbujala in opogumljala, ko sem to potrebovala. Hvala, ker ste verjeli, da mi bo uspelo.

Ključne besede: športni dan, vsebine, organizacija, vzgojno-izobraževalni sistem, ovrednotenje, bodoči učitelji

MNENJE ŠTUDENTOV FAKULTETE ZA ŠPORT O ŠPORTNIH DNEVIH V OSNOVNI IN SREDNJI ŠOLI

Petra Grmovšek

IZVLEČEK

Namen diplomskega dela je bil ugotoviti, kako študenti, bodoči učitelji športne vzgoje ocenjujejo izpeljavo športnih dni v slovenskih osnovnih in srednjih šolah. Študenti so poročali o pogostosti izpeljave posameznih vsebin glede na stopnjo šolanja. Za vpogled v kakovost organizacije posameznih vsebin na športnem dnevu so vprašani ocenili organizacijo z ocenami od zelo slabo do odlično. Nekatere šole se pri organizaciji odločajo za zunanjšega organizatorja, zato nas je zanimalo, kolikšen je ta delež in kakšno je mnenje udeležencev o takem športnem dnevu. Preučili smo tudi problem manjkajočih učencev na športnem dnevu in s tem povezane razloge.

V raziskavo je bilo vključenih 116 študentov, ki so v študijskih letih 2010/2011 in 2012/2013 obiskovali 2. letnik študijskega programa Športna vzgoja na Fakulteti za šport Univerze v Ljubljani. Študenti, ki se pripravljajo za poklic športnega pedagoga, so specifična populacija, od katere pričakujemo, da lahko podajo svoje mnenje o športnih dnevih dovolj kritično in verodostojno. Rezultate, dobljene z anketnim vprašalnikom, smo predstavili s frekvencami in odstotkovnimi deleži.

Raziskava je pokazala, da so najpogostejše vsebine na športnem dnevu tako v osnovni kot srednji šoli pohodništvo in gornišstvo, zimske dejavnosti, športne igre in plavanje z dejavnostmi v vodi. Problem so vsako leto enake vsebine in organiziranje pohoda kot »mašila« za učence, ki nimajo dovolj finančnih sredstev za druge ponujene, a plačljive dejavnosti.

Na obeh stopnjah šolanja dosegajo najvišjo povprečno oceno za kakovost izvedbe zimske dejavnosti. Študenti so največkrat ocenili vsebine športnega dne z oceno prav dobro (4).

Večji delež manjkajočih na športnih dnevih je opaziti v srednji šoli.

Ugotovili smo, da je zunanji izvajalec športnih dni pogosteje prisoten v srednji šoli ter da so udeleženci takih športnih dni zadovoljni z dobro organizacijo.

Key words: sports day, sports activities, organization, educational system, evaluation, student-teachers

THE FACULTY OF SPORT STUDENTS' OPINION ABOUT SPORTS DAYS IN ELEMENTARY AND SECONDARY SCHOOLS

Petra Grmovšek

ABSTRACT

The aim of this thesis was to determine how students, future physical education teachers, rated the quality of sports days in Slovenian elementary and secondary schools. Students reported on frequency of carrying out sports activities according to the level of schooling. For an insight into the quality of the organization of individual activities on sports days, respondents assessed the organization with estimates ranging from very poor to excellent. Some schools opt for an external organizer, so we wanted to know the value of the share and the opinion of the participants about such sports events. We also studied the problem of missing students at the sports day and the related reasons for that.

The study involved 116 students, who in the academic years 2010/2011 and 2012/2013 attended 2nd year of Sports Education Programme at the Faculty of Sport, University of Ljubljana. Students, who are preparing for the profession of physical education teachers, are specific population from which we expect to be able to comment on the sports days sufficiently critical and credible. The results obtained through a survey questionnaire are presented through frequencies and percentage share.

The survey showed that the most common activities in both elementary and secondary schools at sports days were hiking and mountaineering, winter sports activities, sport games and swimming with different water activities. The problem was that every year the activities were the same. Moreover, the hiking acted as a "filler" for students who didn't have sufficient financial resources for other offered pay activities.

The highest average score for quality of performance was for winter sports activities at both levels of schooling. Students most commonly evaluated the winter sports activities as very good (4).

Higher proportion of missing students at sports days was perceived in secondary school.

We discovered that the outsourcer, as the organizer of sports days, was more common in secondary school, and participants in such sports days were satisfied with good organization.

KAZALO

1. UVOD	8
1.1 Zgodovinski vidik.....	8
1.2 Dnevi dejavnosti v osnovni šoli	9
1.2.1 Športni dan in učni načrt.....	10
1.2.2 Dosedanje raziskovanje in predlogi na temo športnih dni.....	11
1.3 Cilji in hipoteze	13
1.3.1 Cilji.....	13
1.3.2 Hipoteze.....	13
2. METODE DELA.....	14
2.1 Vzorec anketirancev	14
2.2 Pripomočki	14
2.3 Postopek	15
3. REZULTATI IN RAZPRAVA	16
3.1 Demografski podatki	16
3.2 Vsebine izpeljanih športnih dni v osnovnih in srednjih šolah	16
3.3 Ocene izpeljanih športnih dni glede na posamezno vsebino v osnovnih in srednjih šolah	19
3.4 Udeležba na športnih dnevih v osnovni in srednji šoli.....	30
3.5 Izvedba športnega dne z zunanjim organizatorjem	30
3.6 Najpogostejša mnenja o izvedbi športnih dni pri zunanjih organizatorjih glede na stopnjo šolanja	31
3.7 Všečnost športnih dni glede na stopnjo šolanja.....	32
3.8 Pomanjkljivosti športnih dni glede na stopnjo šolanja	33
3.9 Sprejemanje in zavračanje hipotez	34
3.9.1 Omejitve raziskave	35
3.9.2 Povzetek rezultatov in priporočila za boljšo organizacijo športnih dni.....	36
4. SKLEP.....	39
5. VIRI.....	41
6. PRILOGE	44
6.1 Anketni vprašalnik Športni dan.....	44

Kazalo preglednic in slik

Preglednica 1: Pogostost vsebin na športnem dnevu.....	16
Preglednica 2: Udeležba na športnem dnevu.....	30
Preglednica 3: Prisotnost zunanjega organizatorja na športnem dnevu.....	30
Preglednica 4: Mnenje o izvedbi zunanjega organizatorja.....	31
Preglednica 5: Všečnost športnih dni	32
Preglednica 6: Pomanjkljivosti športnih dni.....	33
Preglednica 7: Povprečne ocene kakovosti izvedbe vsebin na športnem dnevu	34
Slika 1: Ocena pohodništva in gornišva v OŠ.....	19
Slika 2: Ocena pohodništva in gornišva v SŠ.....	19
Slika 3: Ocena orientacijskega pohoda v OŠ.	21
Slika 4: Ocena orientacijskega pohoda v SŠ.	21
Slika 5: Ocena zimskih dejavnosti v OŠ.	22
Slika 6: Ocena zimskih dejavnosti v SŠ.	22
Slika 7: Ocena plavanja z dejavnostmi v vodi v OŠ.	23
Slika 8: Ocena plavanja z dejavnostmi v vodi v SŠ.	23
Slika 9: Ocena atletike v OŠ.....	24
Slika 10: Ocena atletike v SŠ.	24
Slika 11: Ocena športnih iger v OŠ.	25
Slika 12: Ocena športnih iger v SŠ.....	25
Slika 13: Ocena dejavnosti v naravi v OŠ.....	26
Slika 14: Ocena dejavnosti v naravi v SŠ.....	26
Slika 15: Ocena obiska fitnes studia v OŠ.....	27
Slika 16: Ocena obiska fitnes studia v SŠ.	27
Slika 17: Ocena iger z loparji v OŠ.	28
Slika 18: Ocena iger z loparji v SŠ.....	28
Slika 19: Ocena plesa v OŠ.	29
Slika 20: Ocena plesa v SŠ.....	29

1. UVOD

1.1 Zgodovinski vidik

Športni dan je oblika športne dejavnosti, ko učenci in učitelji v naravnem okolju doživijo športne vrednote, značilne za posamezne letne čase, vremenske razmere, športno tradicijo kraja in vrhunec športne sezone (Pirc, 1991). Kot posebna organizacijska oblika je danes del obveznega šolskega programa tako v osnovnih kot srednjih šolah (Kovač in Jurak, 2012).

Zametki športnih dni so se začeli že pred drugo svetovno vojno. Prvi poskusi so bili športni igralni popoldnevi, kot jih opisujejo Križnar in Serpan (1978) ter Sluga (1971), šele kasneje se uveljavijo športni dnevi, ki jim šole namenjajo cel dan.

Že leta 1890 je bilo na Slovenskem uvedeno tako imenovano »igralno popoldne«. Njegovi nameni so bili povečati zanimanje za šport in zdravo razvedrilo, pridobivanje športnih navad in izvedba množičnih tekmovanj. Njihov začetek je pomenil poskus, da bi v šole uvedli enkrat tedensko prostovoljno množično sodelovanje vseh šolarjev v športnem popoldnevu. Dobra zamisel pa se je uresničila le na nekaterih šolah (Križnar in Serpan, 1978).

Leta 1952 je Svet za šolstvo SRS sprejel sklep o uvedbi obveznega športnega dne v šole enkrat mesečno; namenjeni naj bi bili izletom v naravo, igram in tekmovanjem.

Sluga (1971) poudarja, da se cilji športnih dni po osnovni zamisli ne razlikujejo od ciljev športnih popoldnevov, pač pa imajo športni dnevi še bolj vsestransko vlogo. Na nobenem tekmovanju ne sodeluje v športu toliko učencev, kot jih sodeluje na eni sami večji šoli ob športnem dnevu.

Križnar in Serpan (1978) navajata, da so športni dnevi tako v sedemdesetih letih dvajsetega stoletja postali priljubljena oblika množične telesnovzgojne dejavnosti mladine celotne šole. Z učnim načrtom so bili določeni štirje dnevi, ki so bili uvrščeni med dneve pouka; od teh je bil en organiziran v soboto s poudarkom na obrambni vsebini. Športni dnevi so bili namenjeni šolskim izletom v partizanske kraje, poučnim ekskurzijam, tekmovalnim pohodom z orientacijskimi nalogami, tekmovanju v športnih igrah, kolesarskim izletom, plavalnim prireditvam, delovnim akcijam, v zimskem času pa smučanju in sankanju.

V Smernicah šolske športne vzgoje, ki jih je sprejel strokovni svet za splošno izobraževanje, so avtorji posebej izpostavili, da je eden izmed osrednjih vzgojno-izobraževalnih namenov šolske športne vzgoje privzgojiti trajne športne navade, zato mora šola ustrezno pozornost posvetiti tudi vsebinam, ki se odvijajo v naravi. Te vsebine so največkrat takšne, da jih ni mogoče izpeljati pri rednem vzgojno-izobraževalnem delu, pač pa je to mogoče v obliki športnih dni, športnih dopoldnevov in popoldnevov, tečajev in šol v naravi (Kristan, Cankar, Kovač in Praček, 1992).

S šolsko zakonodajo leta 1996, ki je uvedla obvezno devetletno šolanje, so postali športni dnevi del dnevnih dejavnosti. Dnevi dejavnosti so del obveznega osnovnošolskega programa (tako za šolo, ki te dejavnosti organizira, kot za učence, ki se jih morajo udeležiti). V srednjih šolah so športni dnevi postali del obveznih izbirnih vsebin v gimnazijskih programih oziroma interesnih dejavnosti v drugih srednješolskih programih (Kovač in Jurak, 2012).

1.2 Dnevi dejavnosti v osnovni šoli

Predmetnik osnovne šole zajema dneve dejavnosti: športne, kulturne, naravoslovne in tehniške. Podrobneje so predstavljeni v Konceptu dni dejavnosti (Dnevi dejavnosti – koncept, 2012), ki sta ga sprejela Nacionalni kurikularni svet na svoji 22. seji dne 23. junija 1998 in Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje na svoji 19. seji dne 15. oktobra 1998. Podaja temeljne smernice za vsebinsko zasnovano in organizacijo dni dejavnosti v osnovni šoli.

Skladno s konceptom njihovo natančnejšo vsebino in organizacijsko izvedbo šola opredeli v svojem letnem delovnem načrtu. Dnevi dejavnosti se lahko organizirajo za vsak razred posebej, skupno za nekaj razredov ali za celo šolo. Načrtovanje takega dne je timsko delo učiteljic in učiteljev, tudi z različnih področij, saj je poudarek pri izpeljavi teh dni na medpredmetnem povezovanju. Pri načrtovanju je treba upoštevati cilje in vsebine prejšnjega in kasnejšega starostnega obdobja. Vsebine se lahko ponavljajo, vendar se iz leta v leto širijo, poglobljajo, dopolnjujejo in nadgrajujejo.

Cilji, zapisani v Konceptu dni dejavnosti, so utrjevanje in povezovanje znanja, pridobljenega pri posameznih predmetih. Med drugimi naj bi bil poudarek tudi na praktičnem učenju v kontekstu medsebojnega sodelovanja in odzivanja na aktualne dogodke v ožjem in širšem družbenem okolju.

Za vsako področje (naravoslovje, kultura, tehnika, šport) koncept nato navaja še operativne cilje. Cilji, ki so povezani s športnimi dnevi, so zadovoljevanje potreb po gibanju, gibalno izražanje, razvijanje ustvarjalnosti, sprostitvev in razvedrilo. Učenci razvijajo tovarštvo, medsebojno sodelovanje, spoštujejo lastne in tuje dosežke, utrjujejo samozavest in pridobivajo trajne športne navade. Na športnem dnevu se seznanijo z različnimi športnimi dejavnostmi, športom v prostem času ter se usposabljaajo za samostojno športno udejstvovanje (Dnevi dejavnosti – koncept, 2012).

Koncept usmerja učiteljice in učitelji k temu, da bi kot vsebino izbrali tiste dejavnosti, ki niso vezane na prostor šolske telovadnice. Športni dan naj bi bil namenjen predvsem dejavnostim v naravi.

V enem šolskem letu je 15 dni dejavnosti, med katerimi je največ dni namenjeno športnim dnevom. Seštevek vseh športnih dni v osnovni šoli za posameznega učenca znaša 45 dni. Po številu dni sledijo tehniški dnevi – 33 dni, kulturni dnevi – 30 dni in naravoslovni dnevi – 27 dni. Skupno število vseh dni dejavnosti v času obveznega šolanja učenca v osnovni šoli je 135. Posamezni dan dejavnosti obsega 5 pedagoških ur.

1.2.1 Športni dan v učnih načrtih

Šole redni program nadgrajujejo z dodatnimi programi, športnimi interesnimi dejavnostmi, nastopi, prireditvami in tekmovanji. Učni načrt določa, da šola del vsebin izpelje v obliki športnih dni in šole v naravi. (Kovač idr., 2011).

Športni dnevi so obvezni za vse učence. V vsakem razredu osnovne šole imajo učenci pet športnih dni, ki praviloma trajajo pet ur. Športni dnevi morajo biti smiselno razporejeni skozi šolsko leto (Kovač idr., 2011). Pri oblikovanju programa ima šola precejšnjo mero avtonomnosti. Uspešnost športnih dni je odvisna od pestrosti ponudbe in dobre organizacije. Pri tem šole omejujeta tako pomanjkljivo financiranje programa iz državnega proračuna kot normativna nedorečenost (Kovač in Jurak, 2012).

Osnovnošolski učni načrt za športno vzgojo (Kovač, idr., 2011) predvideva, da imajo učenci v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju dva pohodniška športna dneva, športni dan z drugimi aerobnimi dejavnostmi v naravi, zimski športni dan in športni dan z medrazrednim tekmovanjem s poudarkom na dosežku skupine in ne posameznika. V tretjem razredu učni načrt priporoča, da šola ponudi učencem plavalni športni dan kot nadgradnjo dvajseturnega plavalnega tečaja, ki ga šole izpeljejo v drugem ali tretjem razredu.

V drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju je še vedno poudarjen dosežek skupine, zato je spomladanski športni dan namenjen medrazrednim tekmovanjem. Dva športna dneva sta namenjena pohodništvu, en zimskim dejavnostim ter en različnim aerobnim dejavnostim v naravi ali pa je ta dan namenjen spoznavanju novih športov.

V zadnjem triletju imajo učenci vsaj en športni dan namenjen pohodništvu, zimski športni dan, športni dan, namenjen različnim aerobnim dejavnostim v naravi, spomladanski športni dan je namenjen medrazrednim tekmovanjem v različnih športnih igrah ali atletskemu mnogoboju, na katerem učenci pomagajo tudi pri organizaciji. En športni dan je namenjen spoznavanju novih športov oziroma športom, ki jih ni mogoče izpeljati med rednim poukom športne vzgoje (npr. plavanje, igre z loparji).

Na vsakem športnem dnevu je mogoče ponuditi tudi več različnih dejavnosti glede na interese in sposobnosti učencev, možnosti okolja in vreme. Pomembno je, da so na športnih dnevih aktivni vsi učenci in da jim športni dan pomeni prijetno doživetje. To pa zahteva od učiteljev v šoli premišljeno pripravo in brežhibno izpeljavo (Kovač idr., 2011).

V srednješolskih programih so navodila za športne dneve predstavljena v učnih načrtih.

V prvih treh letnikih imajo srednješolci po dva športna dneva na leto, v zadnjem letniku pa en športni dan. Šole lahko organizirajo tudi več športnih dni kot jih zahteva učni načrt, dijaki pa jih lahko izberejo v okviru obveznih izbirnih vsebin. Le ti naj bi bili smiselno razporejeni skozi vse šolsko leto in trajali vsaj pet ur. Priporočajo, da so športni dnevi izpeljani v naravi in so povezani z drugimi predmetnimi področji. Učni načrt priporoča tudi, da je vsaj eden namenjen pohodništvu, drugi pa naj poteka pozimi (smučanje in zimske dejavnosti). Na enem športnem dnevu se dijaki udeležijo različnih aerobnih dejavnosti v naravi, spoznavajo nove športe ali pa se udeležijo programov, ki jih ni mogoče uresničiti med rednim poukom (plavanje, kolesarjenje, orientacija, veslanje, lokostrelstvo, skvoš ...) (Lorenci, Novak in Urbančič, 2008).

1.2.2 Dosedanje raziskovanje in predlogi na temo športnih dni

Raziskav, ki bi celostno obravnavale izvedbo vseh vsebin na športnem dnevu, nisem zasledila. Nekaj raziskav je narejenih s področja pohodništva in gorništvu, te pa so omejene na določeno regijo oziroma področje. Vprašalnike, ki so bili razdeljeni v omenjenih raziskavah, so izpolnili razredni učitelji.

Bajt (2000) in Tržok (2000) sta ugotovili, da razredni učitelji menijo, da imajo učenci radi planinske izlete. Niti en učitelj razrednega pouka ni bil mnenja, da učenci ne marajo izletov.

Bajtova (2000) je v svoji raziskavi na področju Posočja ugotovila, da je usposobljenost razrednih učiteljev za vodenje planinskega izleta zelo različna. Učitelji sicer menijo, da so kondicijsko dovolj pripravljene in teoretično dovolj usposobljeni za vodenje, a da čutijo pomanjkanje izkušenj. Dodaja, da se ji je zdela zanimiva pripomba mentorice planinske skupine na šoli, ki meni, da so učenci fizično in psihično sposobni za veliko daljše in zahtevnejše pohode, kot jih organizirajo aktivni na njihovi šoli. Zato mentorica planinske skupine meni, da so prav zato takšni športni dnevi dolgočasni in nezanimivi za učence.

Tržokova (2000) je naredila podobno raziskavo kot Bajtova (2000), le da na območju Bele krajine. Ugotovila je, da je usposobljenost učiteljev za vodenje skupine na izlet v sredogorje zelo skromna. Niti polovica učiteljev ni menila, da so kondicijsko dobro pripravljene. Še večji primanjkljaj se je pokazal pri teoretični in praktični usposobljenosti. Tržok (2000) nadaljuje kritično, da če že niso imeli tovrstnih izkušenj, bi lahko svoje znanje izpopolnili vsaj teoretično, še več pa bi lahko naredili sami glede kondicijske pripravljenosti.

Erzin (1998) je spraševala razredne učitelje z območja Kranja in okolice po razlogih za izvedbo planinskega izleta v okviru športnega dne.

Učitelji so navedli sledeče utemeljitve:

- otroci radi hodijo s sovrstniki,
- učitelj spozna otroke v »nerazredni« situaciji,
- večja sproščenost,
- pridobivanje telesne kondicije,
- družabnost in poglobljanje prijateljskih odnosov,
- spoznavanje lepote narave,
- navdušenje za planinstvo,
- premagovanje lastne volje in sprostitev na svežem zraku,
- krepitev zdravja in razvoj čuta pripadnosti skupini ter usvajanje zdravih prehranjevalnih navad,
- razvoj vztrajnosti in vzdržljivosti,
- izvedejo pohod za športno značko,
- razvoj kulture, pohodništva,
- povezava z drugimi predmeti,
- vsi otroci so dejavni.

Erzin (1998) še poudarja, da so med otroki tudi taki, ki so telesno manj pripravljeni ali pa imajo zdravstvene težave, zato je za njih treba diferencirati izlete, ki bodo prilagojeni njihovim zmožnostim. Tržok (2000) v svoji raziskavi navaja, da je le 12 odstotkov učiteljev izvedlo diferenciacijo planinskega izleta in dodaja, da bi s tem lahko dosegli večji uspeh in zadovoljstvo pri učencih.

Tržok (2000) je opazila, da se v nekaterih primerih pojavljajo enaki cilji izletov skozi celotno razredno stopnjo ter da učenci več let zapored gredo po isti poti. Dodaja, da to ni priporočilo učnega načrta, saj bi izleti morali biti sestavljeni sistematično in se težavnostno stopnjevati.

Kako pomembna je priprava na planinski ali gorniški izlet, opozarja tudi Ražman (2006). V diplomskem delu je predstavila primer dvanajstih planinskih in gornjskih izletov za devetletno osnovno šolo. Opisani izleti vsebujejo cilje, opis poti, nevarnosti na poti, psihično pripravo otrok, natančno organizacijsko pripravo izleta, pripravo učitelja na izlet, diferenciacijo in povezave izleta z različnimi šolskimi predmeti. Vsebine in dejavnosti, ki jih je Ražmanova (2006) vključila na izletih, se med seboj povezujejo in nadgrajujejo. V programu izletov se izleti stopnjujejo po težavnosti, zato se je avtorica dotaknila tudi problema motivacije in psihične priprave učencev na izlet.

Luznar (2011) je v svojem diplomskem delu obravnavala pouk športne vzgoje na prostem, kamor sodi tudi športni dan. Učitelji prvega in drugega triletja so potrdili, da se športnega dne navadno udeležijo vsi učenci iz razreda, medtem ko so v šoli v naravi opazili, da se je več učencev ne udeleži. Vprašani učitelji so menili, da se učenci pri pouku na prostem med seboj bolj povežejo, pa tudi da se izboljša komunikacija med učenci in učitelji. Prepričani so, da ima pouk športne vzgoje na prostem več prednosti kot pomanjkljivosti. Vzorec raziskave je zajemal osnovne šole v gorenjski regiji.

Nekateri učenci so lahko zaradi različnih težav opravičeni od določene vsebine pri športni vzgoji (Kovač idr., 2011), zato nekateri ne morejo tako kot ostali učenci aktivno sodelovati na športnem dnevu. Starc (1999) je ugotovila, da zdravstveno opravičeni otroci ne sodelujejo, šole ne upoštevajo diferenciacije otrok po sposobnostih in jim ne nudijo možnosti izbire programa. Nekaj let kasneje je podobno raziskavo naredila Nediževc (2004) in ugotovila, da so zdravstveno opravičene otroke vključili v športni dan tako, da so pomagali pri pripravi in izvedbi športnega dne.

Po končanem športnem dnevu je pomembna tudi analiza izvedenega dne. Rozman (2009) je analizirala športne dneve v prvem triletju in Zoran (2010) v drugem triletju. Anketni vprašalniki so bili razdeljeni učiteljem po dolenjskih, belokranjskih in ljubljanskih osnovnih šolah. Rozman (2009) in Zoran (2010) ugotavljata, da se vsebine na športnem dnevu najpogosteje povezujejo z naravoslovjem in družboslovjem. Učenci imajo le včasih možnost izbire med različnimi vsebinami, prav tako je bila le včasih upoštevana diferenciacija otrok po sposobnostih. Raziskava je še pokazala, da sta poglavitna razloga za nastale težave pri pripravi in izvedbi športnega dne finančne in prostorske omejitve.

1.3 Cilji in hipoteze

1.3.1 Cilji

Cilji diplomske naloge so:

- ugotoviti, katere vsebine se pojavljajo na športnih dnevih in kakšna je njihova pogostost na predmetni stopnji v osnovni in v srednji šoli;
- ugotoviti, kakšna je subjektivna ocena študentov Fakultete za šport o kakovosti športnih dni na dveh stopnjah šolanja;
- ugotoviti, kaj je bilo študentom Fakultete za šport na športnih dnevih v osnovni in srednji šoli najbolj všeč in kaj jih je najbolj motilo;
- ugotoviti, kakšna je udeležba na športnih dnevih v osnovni in srednji šoli;
- ugotoviti, v kakšnem deležu športne dneve izpeljejo zunanji organizatorji ter kakšno je subjektivno mnenje študentov glede njihove izvedbe.

1.3.2 Hipoteze

H₁: Vsebinsko so športni dnevi enaki v osnovni in srednji šoli. Najpogostejša vsebina športnega dne v osnovni in srednji šoli je pohodništvo oziroma gornišstvo.

H₂: Pri ocenjevanju na petstopenjski lestvici je najpogostejša ocena kakovosti športnih dni v OŠ in SŠ 4 ali 5.

H₃: V srednji šoli je več dijakov, ki se ne udeležijo športnega dne, v primerjavi z učenci osnovne šole.

H₄: V srednji šoli je izvedbo športnih dni večkrat prevzel zunanji organizator kot v osnovni šoli.

H₅: V srednji šoli so bili športni dnevi, ki jih je izvedel zunanji organizator, najpogosteje ocenjeni kot dobro organizirani, a predragi.

H₆: Z izvedbenega vidika je študente najbolj motilo, da je bil za učence in dijake, ki niso imeli denarja, vedno organiziran pohod. Z vsebinskega vidika pa v osnovni in srednji šoli izstopajo dolgočasne in vedno enake vsebine.

2. METODE DE LA

2.1 Vzorec anketirancev

V raziskavo smo vključili 116 študentov Fakultete za šport, ki so v študijskih letih 2010/2011 (N=58) in 2012/2013 (N=58) obiskovali 2. letnik prvostopenjskega programa Športna vzgoja.

2.2 Pripomočki

Uporabili smo anketni vprašalnik avtorjev Marjete Kovač in Gregorja Juraka.

Vprašalnik je bil sestavljen iz dveh delov: prvi je bil namenjen demografskim podatkom, drugi del pa je vseboval sedem vprašanj na temo športnih dni na predmetni stopnji osnovne šole in v srednji šoli.

Pri prvem vprašanju smo želeli izvedeti, kako pogosto so imeli vprašani izbrane vsebine na športnem dnevu v osnovni in srednji šoli. Študentje so se lahko odločili za en odgovor med naštetimi (vsako leto / le enkrat ali dvakrat v času šolanja / nikoli).

Drugo vprašanje je bilo namenjeno oceni kakovosti izvedbe posameznih vsebin glede na stopnjo šolanja. Vprašani so posamezno vsebino ocenili z ocenami 1 (zelo slabo), 2 (slabo), 3 (dobro), 4 (zelo dobro) in 5 (odlično).

Tretje vprašanje se je nanašalo na udeležbo na športnem dnevu v osnovni in srednji šoli. Želeli smo izvedeti, koliko učencev se v povprečju ni udeležilo športnega dne. Študentje so izbrali enega od ponujenih odgovorov (do trije iz razreda / četrtnina / polovica razreda / običajno so se udeležili vsi).

Ali so imeli športni dan, kjer je izvedbo prevzel zunanji organizator, so študentje odgovorili pri četrtem vprašanju. Vprašani so lahko izbrali odgovor da ali ne. Sledilo je vprašanje o izpeljavi športnega dne pri zunanjem organizatorju, študentje pa so lahko izbrali več možnih odgovorov (nismo imeli takšnega športnega dne / bili so dobro organizirani / bili so dolgočasni / bili so premalo intenzivni in prekratki / bili so predragi / bili so boljše organizirani, kot če bi jih pripravili športni pedagogi iz naše šole).

Pri zadnjih dveh vprašanjih so študentje odgovorili, kaj jim je bilo na športnem dnevu najbolj všeč in kaj jih je najbolj motilo. Vprašani so lahko izbrali več možnih odgovorov med naštetimi, lahko pa so dopisali tudi svoje mnenje. Pri vprašanju o všečnosti na športnem dnevu so imeli na voljo naslednje odgovore: spoznal sem druge vsebine, ki jih nismo izvajali pri pouku / dobra organizacija / drugačni, bolj sproščeni odnosi med učenci in učitelji / ta dan ni bilo pouka drugih predmetov / zabavnost / tekmovanja, kjer sem se lahko izkazal. Pri vprašanju, kaj je vprašane najbolj motilo na športnem dnevu, pa so lahko izbirali med naštetimi odgovori: dolgočasne vsebine / slaba organizacija / vsako leto enake vsebine / neprilagojenost vsebin posameznim skupinam glede na njihove sposobnosti / organizacija drugih izvajalcev / športni dnevi so bili vedno takrat, ko smo morali sprazniti šolo / preveč naporni / premalo naporni / bili so predragi / za tiste, ki niso imeli denarja, je bil vedno organiziran pohod / spremljevalcev nismo poznali / organizirale so ga druge institucije (fitnes studii ...).

2.3 Postopek

Podatki so bili pridobljeni z anketnim vprašalnikom, ki so ga izpolnili študenti drugega letnika programa Športna vzgoja v okviru seminarjev pri predmetu Didaktika. Vprašalnik so izpolnjevali ob koncu zimskega semestra, ko so že poslušali tematiko športnih dni. Vprašalnik so izpolnili v elektronski obliki.

Dobljene podatke smo obdelali s statističnim paketom SPSS (Statistical Package for the Social Science).

3. REZULTATI IN RAZPRAVA

3.1 Demografski podatki

Ankete je izpolnilo 56% moških in 44% žensk. Od tega jih je 64,7% osnovno šolo obiskovalo v mestu, ostalih 35,3% pa na podeželju. Največ vprašanih prihaja iz Ljubljanske regije (37,1%). Sledijo študentje iz Celjske (14,7%), Mariborske (11,2%), Novogoriške (10,3%), Kranjske (8,6%), Novomeške (7,8%), Koprške (6,9%) in Murskosoboške regije (3,4%).

3.2 Vsebine izpeljanih športnih dni v osnovnih in srednjih šolah

Preglednica 1: Pogostost vsebin na športnem dnevu

vsebina	OŠ						SŠ					
	DA, VSAKO LETO		LE ENKRAT ALI DVAKRAT V ČASU ŠOLANJA		NIKOLI		DA, VSAKO LETO		LE ENKRAT ALI DVAKRAT V ČASU ŠOLANJA		NIKOLI	
	N	%	N	%	N	N	N	N	N	%	N	%
pohodništvo, gornišтво	89	76,7	26	22,4	1	0,9	65	56	39	33,6	12	10,3
zimske dejavnosti	90	77,6	24	20,7	2	1,7	88	75,9	27	23,3	1	0,9
športne igre	73	62,9	38	32,8	5	4,3	51	44,3	37	32,2	27	23,5
plavanje in druge dejavnosti v vodi	49	42,2	67	57,8	0	0	33	28,4	51	44	32	27,6
atletika	71	61,2	27	23,3	18	15,5	50	43,5	20	17,4	45	39,1
orientacijski pohod	10	8,6	73	62,9	33	28,4	7	6	33	28,4	76	65,5
druge dejavnosti v naravi (kajak, kolesarjenje ...)	8	6,9	62	53,4	46	39,7	13	11,3	36	31,3	66	57,4
badminton, tenis, skvoš	19	16,4	41	35,3	56	48,3	27	23,3	36	31	53	45,7
fitnes	4	3,5	29	25,2	82	71,3	28	24,1	41	35,3	47	40,5
ples	10	8,8	34	29,8	70	61,4	5	4,4	30	26,3	79	69,3

Legenda: OŠ – osnovna šola, SŠ – srednja šola

Vprašani so na športnem dnevu v osnovni in srednji šoli najpogosteje imeli vsebine pohodništva ali gornišťva, zimske dejavnosti, športne igre, plavanje in druge dejavnosti v vodi ter atletiko (Preglednica 1).

Največ vprašanih (76,7%) je imelo pohodniški oziroma gorniški športni dan v osnovni šoli vsako leto, dobra petina učencev (22,4%) pa le enkrat ali dvakrat v času šolanja na predmetni stopnji. Anketirancev, ki bi poročali, da nikoli niso imeli športnega dne s to vsebino, je bilo 0,9%.

Več kot polovica vprašanih (56%) je imela v srednji šoli pohodniški oziroma gorniški športni dan vsako leto, tretjina je imela tak športni dan le enkrat ali dvakrat (33,6%) v času srednješolskega izobraževanja. Takih, ki nikoli niso imeli teh vsebin, je 10,3%.

Največji delež študentov je imelo športni dan z zimskimi dejavnostmi vsako leto tako v osnovni (77,6%) kot tudi v srednji šoli (75,9%). Le enkrat ali dvakrat se je s takim športnim dnevom v osnovni šoli srečalo 20,7% vprašanih, v srednji šoli pa 23,3%. Z vsebino zimskih dejavnosti se v osnovni šoli ni nikoli srečalo 1,7% in v srednji šoli 0,9% anketiranih.

V osnovni šoli so imeli vprašani študenti najpogosteje športni dan s plavanjem in drugimi dejavnostmi v vodi organiziran le enkrat ali dvakrat (57,8%), prav tako v srednji šoli (44%). Vsako leto je imelo v osnovni šoli organiziran tak športni dan 42,2% anketirancev, v srednji šoli pa 28,4%. Dobra četrtina (27,6%) anketirancev v srednji šoli ni nikoli imela športnega dne s plavanjem in drugimi dejavnostmi v vodi. Vsi vprašani so imeli na predmetni stopnji osnovne šole športni dan, namenjen plavanju.

Atletski športni dan je imelo v osnovni šoli vsako leto 61,2% vprašanih, nekaj manj kot polovica (43,5%) pa ga je imela tudi v srednji šoli. Delež anketiranih, ki v srednji šoli niso nikoli imeli organiziranega športnega dne z atletsko vsebino, je 39,1%. Na predmetni stopnji osnovne šole ni nikoli imelo takega športnega dne 15,5% vprašanih študentov. Le enkrat ali dvakrat je imelo v osnovni šoli atletski športni dan slaba četrtina (23,3%) učencev, v srednji šoli pa je ta delež znašal 17,4%.

Vsako leto je imelo organiziran športni dan s športnimi igrami v osnovni šoli več kot polovica vprašanih (62,9%), v srednji šoli pa 44,3%. Tretjina (32,8%) je imela športni dan s športnimi igrami v osnovni šoli le enkrat ali dvakrat, podoben delež pa je tudi v srednji šoli (32,2%). Tovrstni športni dan ni nikoli doživelo 4,3% anketiranih, ko so bili v osnovni šoli, in 23,5% anketiranih, ko so bili v srednji šoli.

Največji delež anketiranih je imel orientacijski pohod na predmetni stopnji osnovne šole le enkrat ali dvakrat (62,9%), dobra četrtina (28,4%) nikoli in vsako leto 8,6% vprašanih. V srednji šoli 65,5% vprašanih nikoli ni doživelo takega športnega dne, le enkrat ali dvakrat 28,4%, vsako leto pa je imelo tak športni dan 6% študentov.

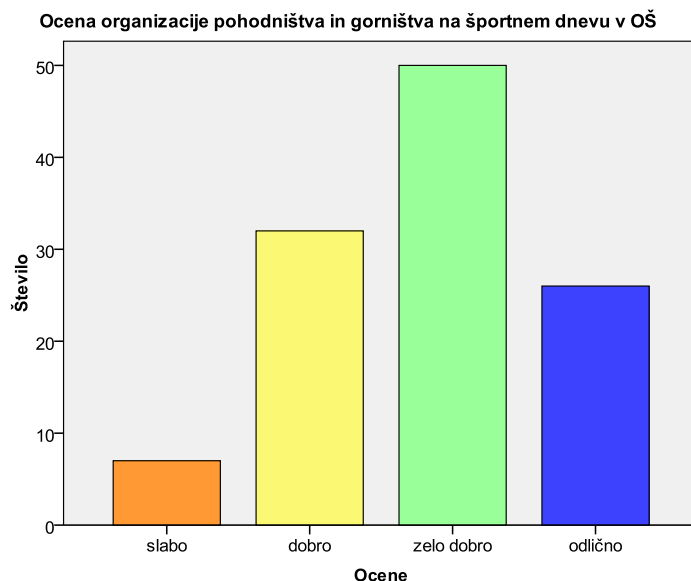
Več kot polovica (53,4%) študentov je odgovorila, da so imeli v osnovni šoli športni dan z drugimi dejavnostmi v naravi le enkrat ali dvakrat, medtem ko jih 39,7% ni nikoli imelo takega športnega dne. Delež tistih, ki so imeli športni dan z drugimi dejavnostmi v naravi v osnovni šoli vsako leto, je 6,9%. V srednji šoli je bil najpogostejši odgovor, da nikoli niso imeli športnega dne z drugimi dejavnostmi v naravi (57,4%), tretjina (31,3%) dijakov pa je imela dan s tako vsebino le enkrat ali dvakrat. Vsako leto je bil organiziran športni dan v SS z drugimi dejavnostmi v naravi za 11,3% dijakov.

Osnovne šole za 71,3% učencev niso nikoli organizirale športnega dne z obiskom fitnesa, le enkrat ali dvakrat je imelo ta športni dan 25,2% vprašanih. Vsako leto je na športnem dnevu v osnovni šoli obiskalo fitnes 3,5% vprašanih. Najpogostejši odgovor za srednjo šolo je bil, da nikoli niso obiskali fitnes studia na športnem dnevu (40,5%). Le enkrat ali dvakrat v času šolanja na srednji šoli je imelo omenjeni športni dan 35,3% vprašanih, najmanjši pa je delež dijakov, ki so imeli športni dan s fitnes vsebinami vsako leto (24,1%).

Skoraj polovica (48,3%) osnovnošolcev ni nikoli imela športnega dne z badmintonom, tenisom ali skvošem, dobra tretjina (35,3%) pa le enkrat ali dvakrat. Vsako leto je imelo tak športni dan 16,4% vprašanih. V srednji šoli nikoli ni imelo športnega dne, namenjenega badmintonu, tenisu ali skvošu 45,7% dijakov, le enkrat ali dvakrat pa 31%. Vsako leto je imelo športni dan z omenjeno vsebino 23,3% srednješolcev.

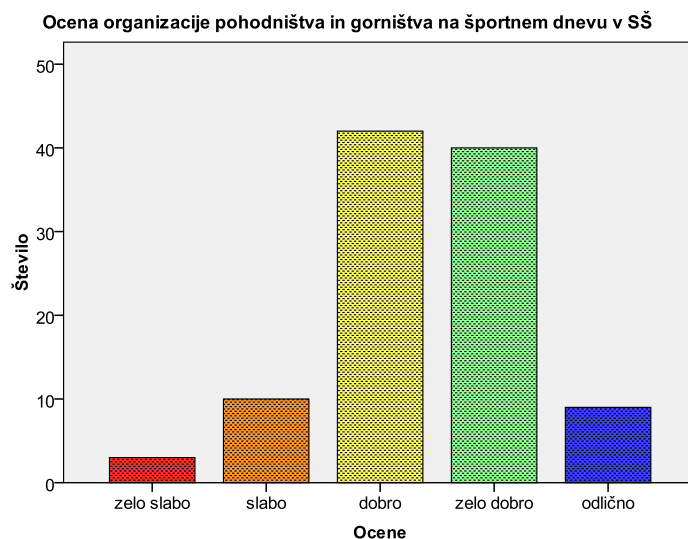
V osnovni šoli ni imelo nikoli plesnega športnega dne 61,4% anketiranih, v srednji šoli pa 69,3%. Le enkrat ali dvakrat je imelo omenjeni športni dan v osnovni šoli 29,8% anketiranih ter v srednji šoli 26,3%. Študentov, ki so imeli športni dan s plesom v osnovni šoli vsako leto, je bilo 8,8%, v srednji šoli pa 4,4%.

3.3 Ocene izpeljanih športnih dni glede na posamezno vsebino v osnovnih in srednjih šolah

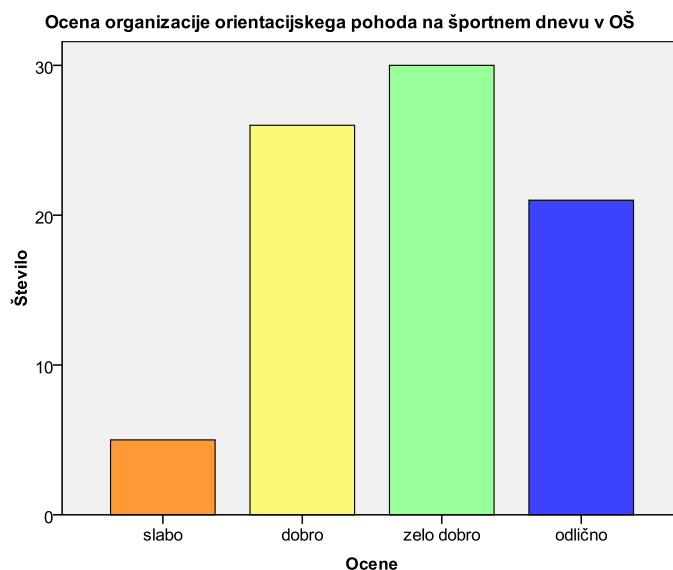
Slika 1: Ocena pohodništva in gornišva v OŠ.

Slika 1 prikazuje, da so anketirani (N=115) organizacijo športnega dne z vsebino pohodništva in gornišva v osnovni šoli najpogosteje ocenili z oceno prav dobro – 43,5%. Z odlično organizacijo jih je bilo zadovoljnih 22,6%. Nekoliko več je bilo tistih, ki so ocenili, da je bila organizacija dobra – 27,8%. Le 6,1% vprašanih je menilo, da je bila organizacija na športnem dnevu s pohodništvom ali gorništvom slaba. Nihče ni ocenil organizacije z oceno zelo slabo. Povprečna ocena znaša 3,8.

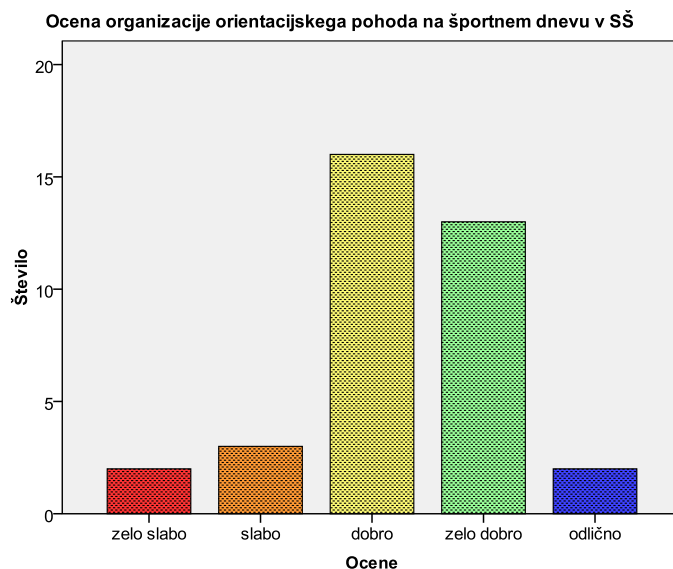
Slika 2: Ocena pohodništva in gornišva v SŠ.

Slika 2 prikazuje, da so vprašani (N=104) najpogosteje ocenili organizacijo pohodništva ali gornišva v srednji šoli z ocenama dobro – 40,4% in prav dobro – 38,5%. Z odlično organizacijo jih je bilo zadovoljnih le 8,7%. Delež tistih, ki so ocenili organizacijo z oceno slabo in zelo slabo, je 12,5%. Povprečna ocena je v primerjavi z osnovno šolo nižja – 3,4.

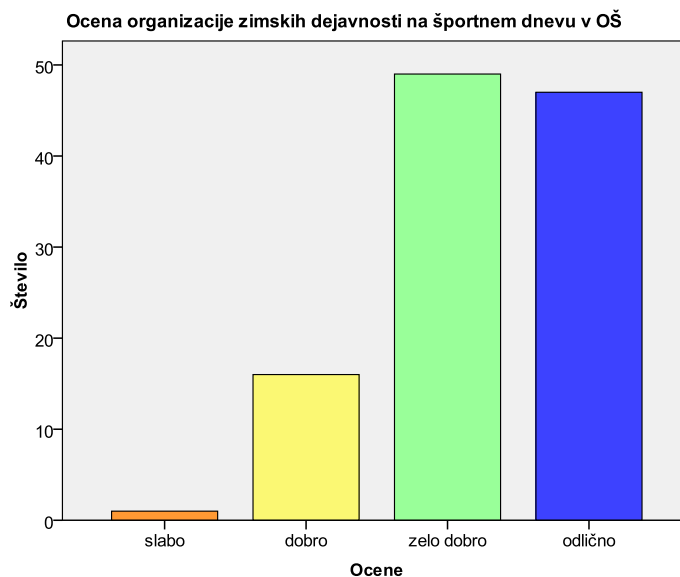
Slika 3: Ocena orientacijskega pohoda v OŠ.

Slika 3 prikazuje, da je 62,2% študentov ocenilo organizacijo orientacijskega pohoda na športnem dnevu v osnovni šoli z ocenama odlično (25,6%) in prav dobro (36,6%). Oceno dobro je za organizacijo podelilo 31,7% vprašanih. Le 6,1% študentov je ocenilo z oceno slabo. Nihče ni ocenil organizacije športnega dne z orientacijskim pohodom z oceno zelo slabo. Povprečna ocena je 3,8. Na vprašanje je odgovorilo 82 študentov, 1 študent ni podal ocene.

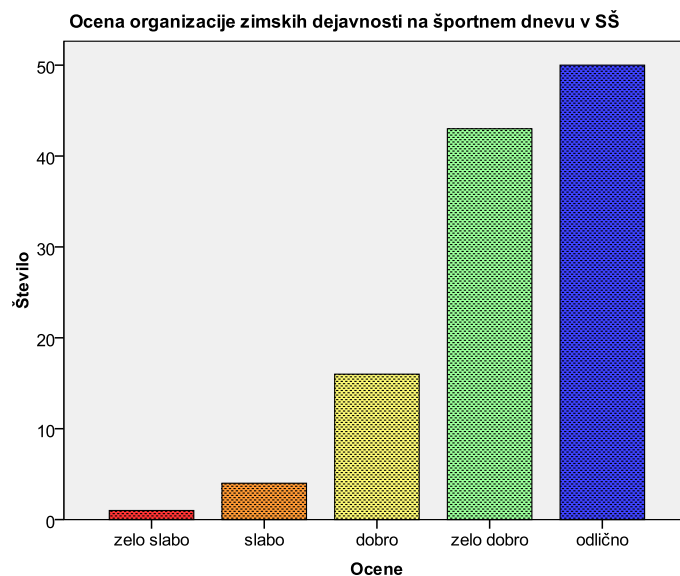
Slika 4: Ocena orientacijskega pohoda v SŠ.

Iz Slike 4 je razvidno, da sta za srednjo šolo najpogostejši oceni organizacije orientacijskega pohoda dobro – 44,4% in prav dobro – 36,1%. Z oceno odlično je športni dan ocenilo 5,6% vprašanih. Skupaj je z ocenama slabo in zelo slabo organizacijo orientacijskega pohoda ocenilo 13,9% študentov. Povprečna ocena je v primerjavi z osnovno šolo nižja in znaša 3,3. Na vprašanje je odgovorilo 36 študentov, štirje niso podali ocene.

Slika 5: Ocena zimskih dejavnosti v OŠ.

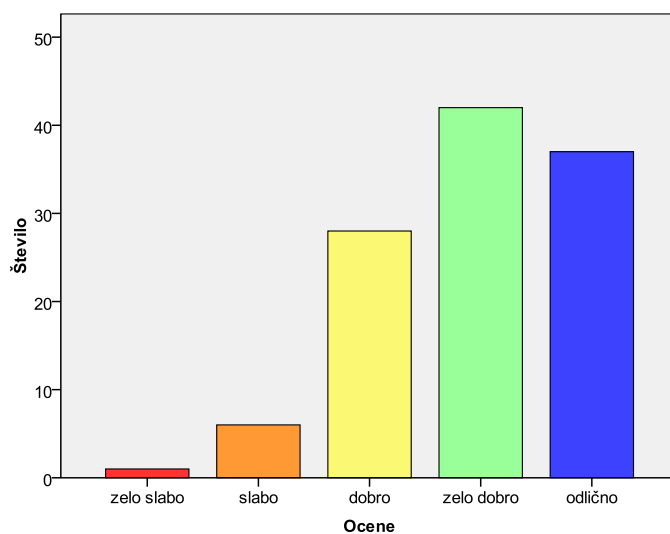
Zimske dejavnosti imajo najvišjo povprečno oceno za organizacijo med vsemi vsebinami športnega dne v osnovni šoli – 4,3. Najpogostejši oceni sta bili zelo dobro – 43,4% in odlično – 41,6%. Sledita oceni dobro – 14,2% in slabo – 0,9%. Iz slike 5 je razvidno, da nihče ni ocenil organizacije športnega dne z zimskimi dejavnostmi z oceno zelo slabo. Odgovorilo je 113 študentov, 1 ni odgovoril.

Slika 6: Ocena zimskih dejavnosti v SŠ.

Prav tako kot v osnovni šoli velja, da imajo zimske dejavnosti na športnem dnevu v srednji šoli najvišjo povprečno oceno glede na ostale vsebine. Povprečna ocena je sicer nekoliko nižja v primerjavi s povprečno oceno organizacije zimskim dejavnosti v osnovni šoli in znaša 4,2. Na sliki 6 je prikazano, da je največ vprašanih ocenilo organizacijo z ocenama odlično – 43,9% in prav dobro – 37,7%. Sledi ocena dobro – 14%, za oceni slabo in zelo slabo pa se je skupaj odločilo 4,4% študentov. Odgovorilo je 114 študentov, 1 ni odgovoril.

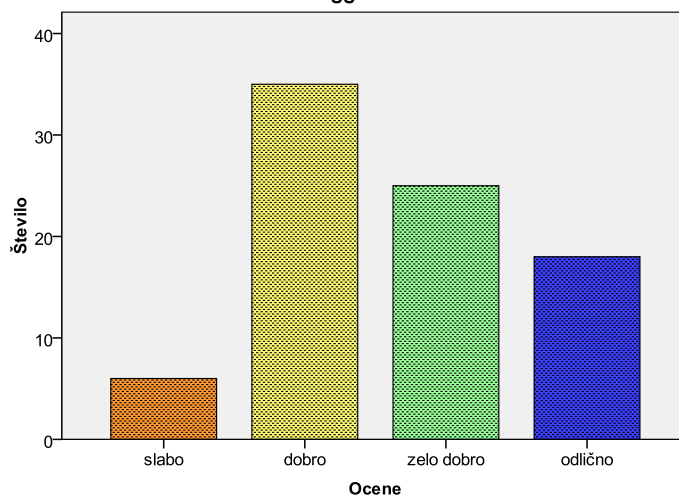
Ocena organizacije plavanja in drugih dejavnosti v vodi na športnem dnevu v OŠ

Slika 7: Ocena plavanja z dejavnostmi v vodi v OŠ.

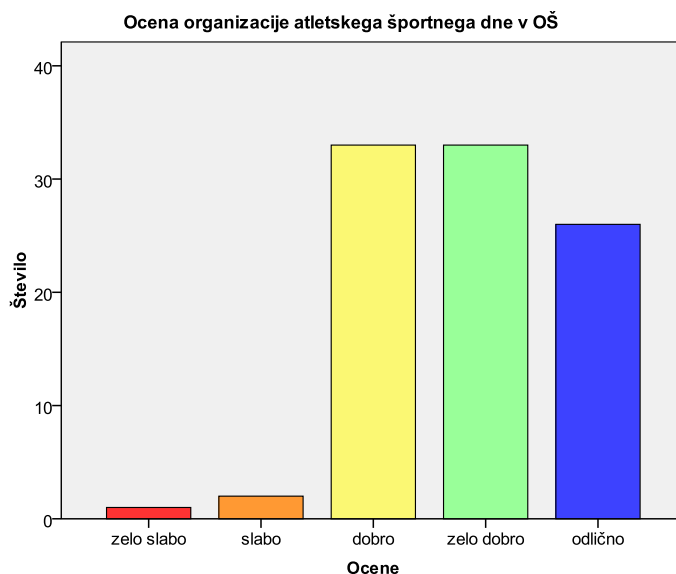
Slika 7 prikazuje, da imajo na športnem dnevu v osnovni šoli visoko povprečno oceno – 4 tudi plavanje in druge dejavnosti v vodi. Največ vprašanih je ocenilo organizacijo z ocenama prav dobro – 36,8% in odlično – 32,5%. Za oceno dobro se je odločilo 24,6% študentov. Le skupno 6,2% vprašanih je organizacijo športnega dne ocenilo z oceno slabo ali zelo slabo. Organizacijo je ocenilo 114 študentov, 2 nista podala ocene.

Ocena organizacije plavanja in drugih dejavnosti v vodi na športnem dnevu v SŠ

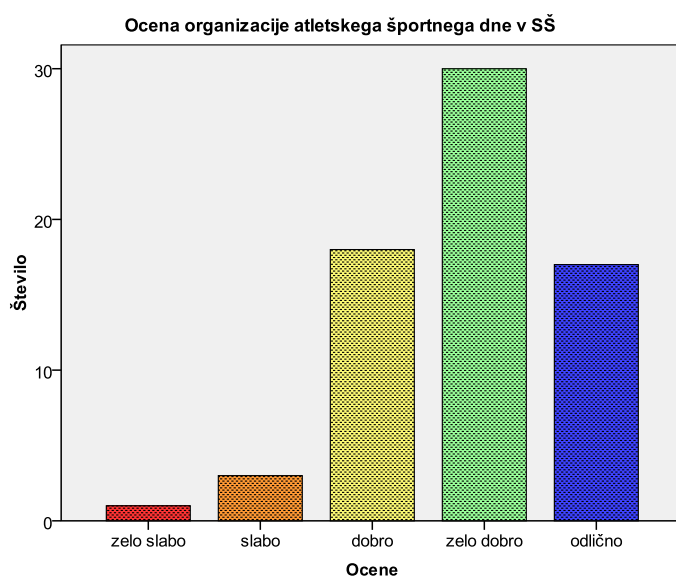
Slika 8: Ocena plavanja z dejavnostmi v vodi v SŠ.

V srednji šoli je povprečna ocena v primerjavi z osnovno šolo nekoliko nižja in znaša 3,7 (slika 8). Najpogosteje so vprašani organizacijo plavanja in drugih dejavnosti v vodi ocenili z dobro – 41,7%. Sledi ocena prav dobro – 29,8%, odlično 21,4% in slabo 7,1%. Nihče ni organizacije tega športnega dne ocenil z zelo slabo. Organizacijo je ocenilo vseh 84 študentov, ki so imeli omenjeni športni dan.

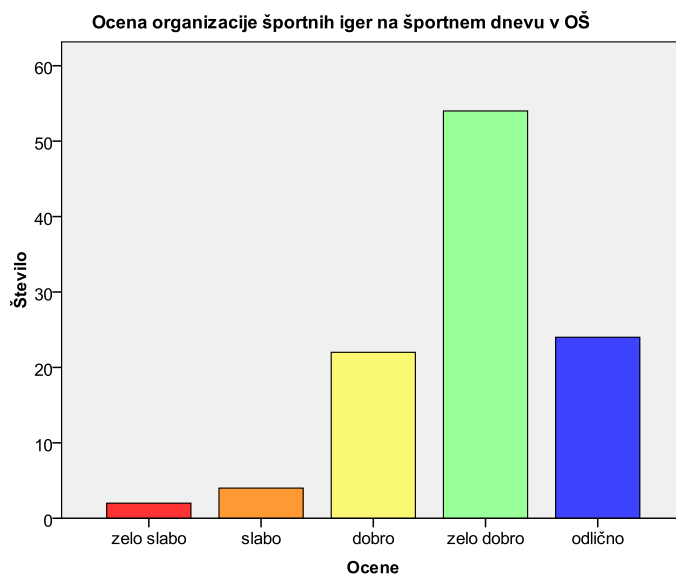
Slika 9: Ocena atletike v OŠ.

Iz slike 9 vidimo, da so organizacijo atletskega športnega dne v osnovni šoli študentje najpogosteje ocenili z ocenama zelo dobro – 34,7% in dobro – 34,7%. Nekoliko nižji je delež ocen odlično – 27,4%. Ocenili slabo in zelo slabo je podelilo 3,2% vprašanih. Povprečna ocena je 3,9. Atletski športni dan je ocenilo 95 študentov, 3 niso podali ocene.

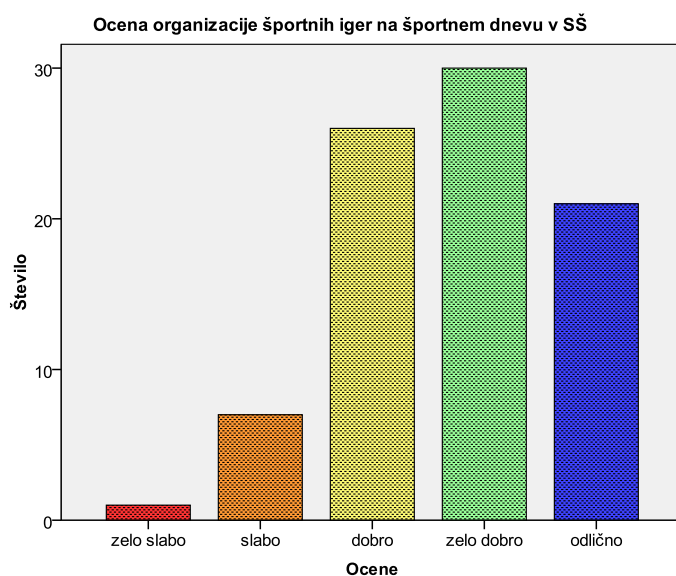
Slika 10: Ocena atletike v SŠ.

Slika 10 kaže, da so z oceno zelo dobro vprašani najpogosteje ocenili organizacijo atletskega športnega dne v srednji šoli – 43,5%. Z odlično oceno je športni dan ocenilo 24,6% študentov, z oceno dobro pa 26,1%. Le 5,7% študentov je ocenilo športni dan z ocenama slabo ali zelo slabo. Povprečna ocena organizacije atletskega športnega dne v srednji šoli je enaka povprečni oceni v osnovni šoli – 3,9. Organizacijo atletskega športnega dne je ocenilo 69 študentov, 1 ni podal ocene.

Slika 11: Ocena športnih iger v OŠ.

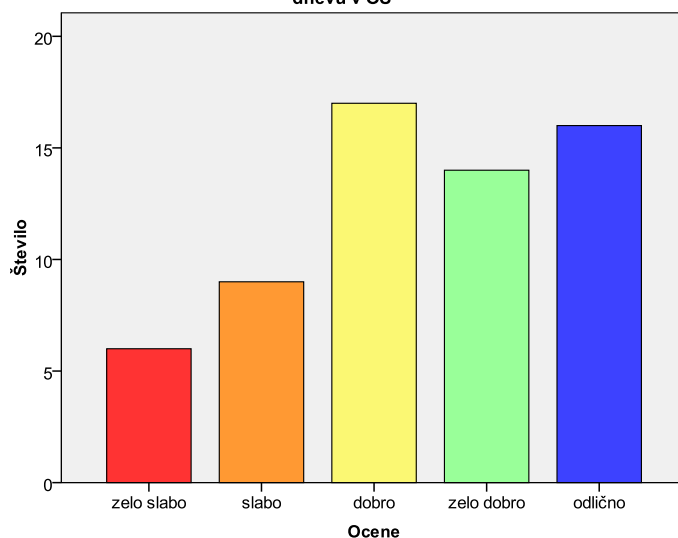
Iz Slike 11 vidimo, da je bila organizacija športnih iger v osnovni šoli najpogosteje ocenjena z zelo dobro – 50,9% in odlično 22,6%. Z oceno dobro je organizacijo športnega dne ocenilo 20,8% vprašanih. Le 5,7% študentov je športni dan ocenilo z ocenama slabo ali zelo slabo. Povprečna ocena je 3,9. Odgovorilo je 106 študentov, 5 pa jih ni podalo ocene.

Slika 12: Ocena športnih iger v SŠ.

Vprašani so organizacijo športnih iger na športnem dnevu v srednji šoli najpogosteje ocenili z zelo dobro – 35,3% in dobro 30,6%. Iz Slike 12 vidimo, da jih je bilo z odlično organizacijo športnega dne zadovoljnih 24,7%. Študentov, ki so menili, da je bila organizacija slaba ali zelo slaba, je bilo 9,4%. Povprečna ocena v srednji šoli je nižja v primerjavi z osnovno šolo in znaša 3,7. Odgovorilo je 85 študentov, 3 niso podali ocene.

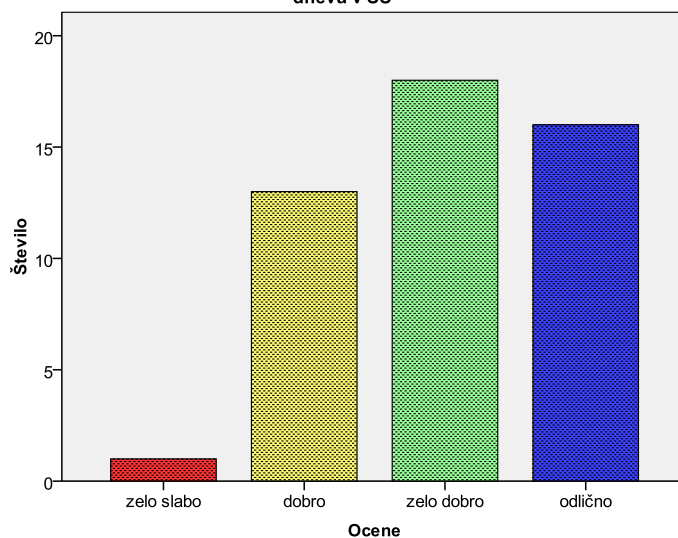
Ocena organizacije drugih dejavnosti v naravi (kajak, kolesarjenje) na športnem dnevu v OS

Slika 13: Ocena dejavnosti v naravi v OŠ.

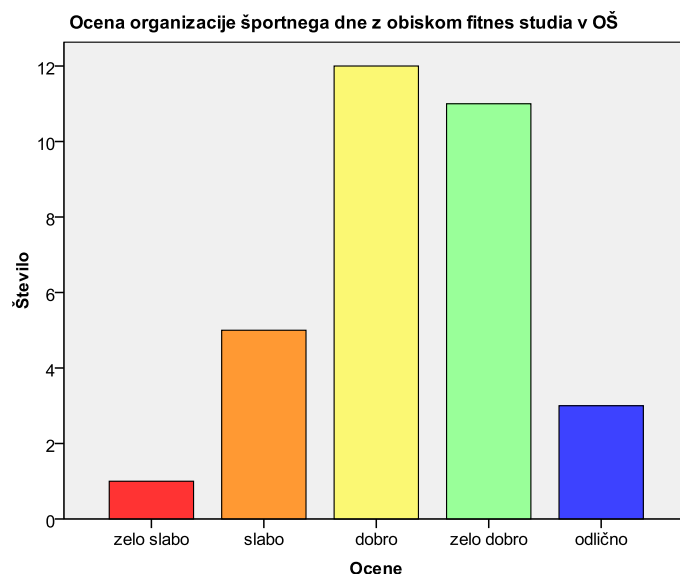
Slika 13 kaže, da so vprašani najpogosteje organizacijo drugih dejavnosti v naravi na športnem dnevu v osnovni šoli ocenili z oceno dobro – 27,4%. Sledita oceni odlično – 25,8% in zelo dobro – 22,6%. Organizacijo športnega dne je 14,5% študentov ocenilo z oceno slabo in 9,7% zelo slabo. Povprečna ocena je 3,4. Organizacijo je ocenilo 62 študentov, 8 študentov pa ocene ni zabeležilo.

Ocena organizacije drugih dejavnosti v naravi (kajak, kolesarjenje) na športnem dnevu v SŠ

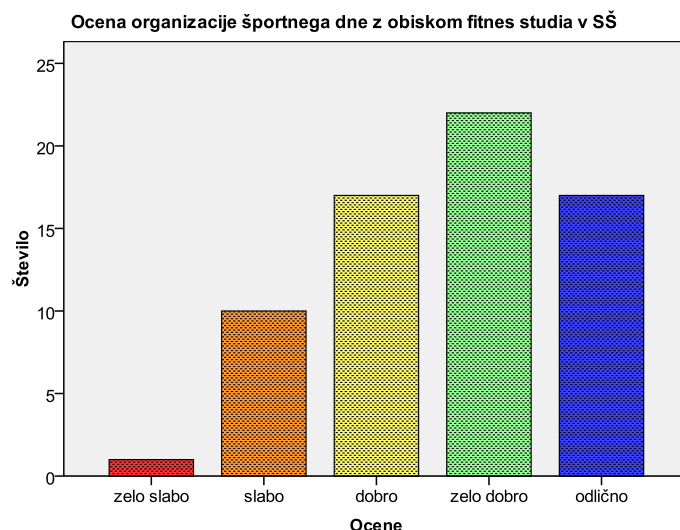
Slika 14: Ocena dejavnosti v naravi v SŠ.

Slika 14 prikazuje, da je v srednji šoli največ vprašanih ocenilo organizacijo športnega dne z drugimi dejavnosti v naravi z zelo dobro – 37,5% in odlično – 33,3%. Z dobro oceno je organizacijo športnega dne ocenilo 27,1% vprašanih. Nihče ni podal ocene slabo. 2,1% študentov meni, da je bila organizacija športnega dne zelo slaba. Povprečna ocena je v primerjavi z osnovno šolo višja in je 4. Organizacijo je ocenilo 48 študentov, 1 študent pa svoje ocene ni podal.

Slika 15: Ocena obiska fitnes studia v OŠ.

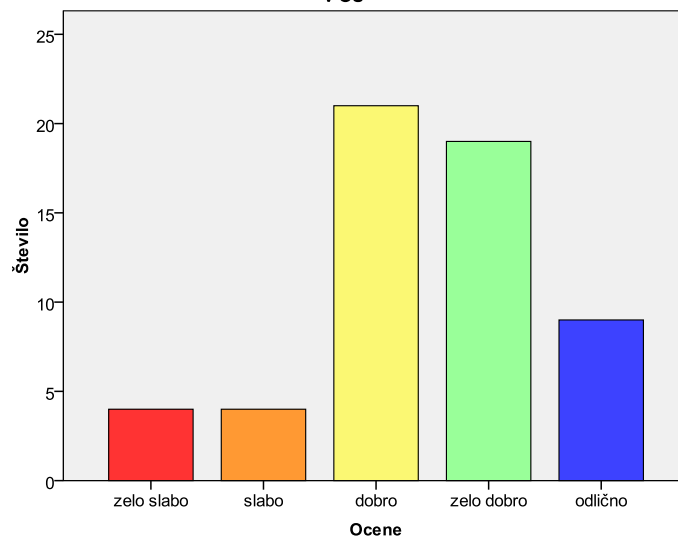
Iz Slike 15 je razvidno, da sta najpogostejši oceni organizacije obiska fitnes centra na športnem dnevu v osnovni šoli dobro – 37,5% in prav dobro – 34,4%. Za oceno odlično se je odločilo 9,4% vprašanih. S slabo ali zelo slabo organizacijo športnega dne v fitnes centru se je srečalo 18,7% študentov. Povprečna ocena organizacije športnega dne z obiskom fitnes centra je najnižja med vsemi vsebinami športnega dne v osnovni šoli in je 3,3. Na vprašanje je odgovorilo 32 študentov, 1 študent pa ni odgovoril.

Slika 16: Ocena obiska fitnes studia v SŠ.

Slika 16 prikazuje, da je najpogostejša ocena organizacije športnega dne z obiskom fitnes studia v srednji šoli prav dobro – 32,8%, sledita oceni odlično – 25,4% in dobro – 25,4%. Slabo ali zelo slabo organizacijo športnega dne je imelo 16,4% vprašanih. Povprečna ocena je nekoliko višja v primerjavi z osnovno šolo in znaša 3,7. Na vprašanje je odgovorilo 67 študentov, 2 študenta pa nista podala odgovora.

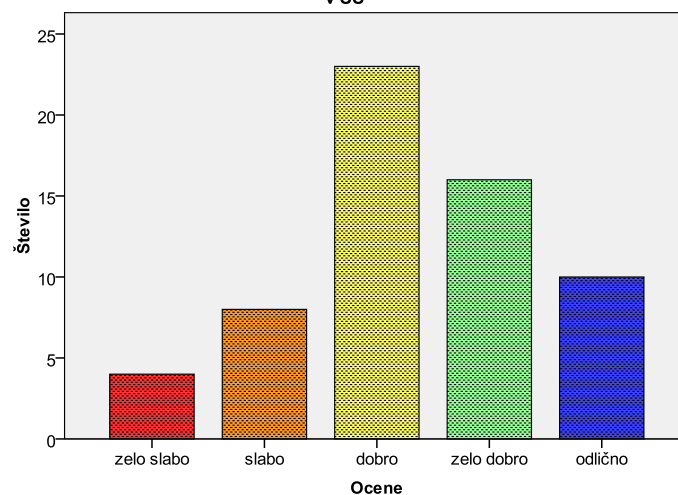
Ocena organizacije športnega dne namenjenega badmintonu, tenisu ali skvošu v OŠ

Slika 17: Ocena iger z loparji v OŠ.

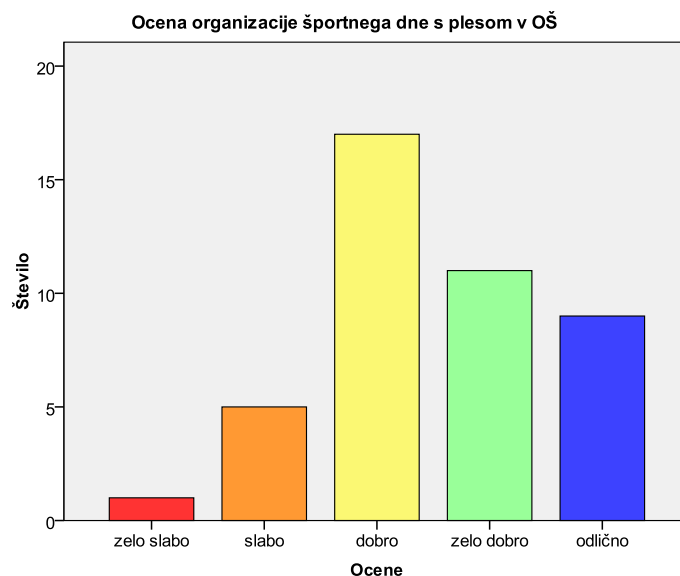
Najpogosteje so vprašani odgovorili, da je imel športni dan, namenjen igram z loparji, dobro – 36,8% in zelo dobro – 33,3% organizacijo, kar prikazuje slika 17. Z oceno odlično je športni dan ocenilo 15,8% študentov. S slabo in zelo slabo organizacijo se je na športnem dnevu srečalo 14% vprašanih. Povprečna ocena organizacije športnega dne, namenjenega igram z loparji, je 3,4. Organizacijo je ocenilo 57 študentov, 3 niso odgovorili.

Ocena organizacije športnega dne namenjenega badmintonu, tenisu ali skvošu v SŠ

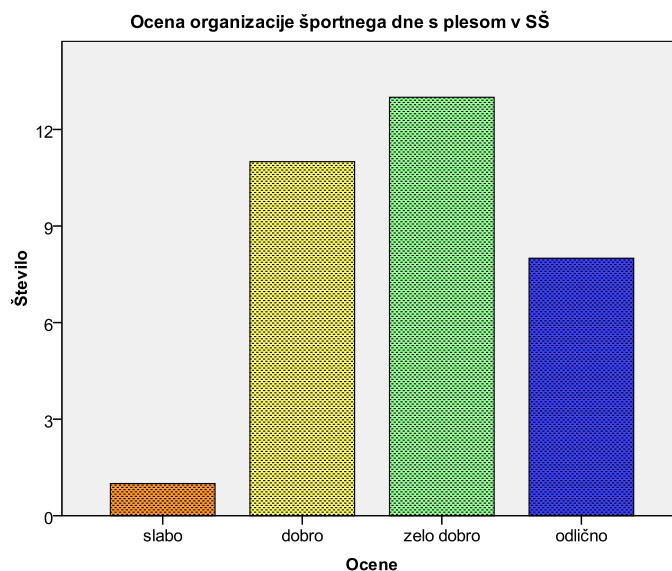
Slika 18: Ocena iger z loparji v SŠ.

Iz slike 18 vidimo, da je podobno kot v osnovni šoli, tudi v srednji šoli najpogostejša ocena dobro – 37,7%, sledi zelo dobro – 26,2% in odlično 16,4%. Organizacijo iger z loparji je 13,1% študentov ocenilo kot slabo in 6,6% z oceno zelo slabo. Povprečna ocena je v primerjavi s srednjo šolo nižja in je 3,3. Organizacijo je ocenilo 61 študentov, 2 pa nista odgovorila.

Slika 19: Ocena plesa v OŠ.

Slika 19 kaže, da je največ vprašanih športnemu dnevu s plesno vsebino v osnovni šoli dodelilo oceno dobro – 39,5%. Sledita oceni zelo dobro – 25,6% in odlično – 20,9%. Slabo in zelo slabo organizacijo športnega dne s plesom je skupaj imelo 13,9% študentov. Povprečna ocena je 3,5. Organizacijo je ocenilo 43 študentov, 1 ni podal ocene.

Slika 20: Ocena plesa v SŠ.

Slika 20 kaže, da je v srednji šoli bila organizacija plesa največkrat ocenjena z oceno zelo dobro – 39,4%, sledi ocena dobro – 33,3% in odlično – 24,2%. Z oceno slabo je organizacijo ocenil le en od vprašanih – 3%. Nihče ni organizacije športnega dne ocenil z oceno zelo slabo. Povprečna ocena je v primerjavi z osnovno šolo višja in je 3,9. Organizacijo je ocenilo 33 študentov, 2 nista podala ocene.

3.4 Udeležba na športnih dnevih v osnovni in srednji šoli

Preglednica 2: Udeležba na športnem dnevu

KOLIKO UČENCEV SE V POVPREČJU NI UDELEŽILO ŠPORTNIH DNI?				
<i>manjkajoči učenci</i>	OŠ		SŠ	
	N	%	N	%
Polovica oddelka	0	0	8	6,9
Četrtnina oddelka	2	1,7	26	22,4
do 3 iz oddelka	36	31	57	49,1
nihče ni manjkal	78	67,2	25	21,6

Legenda: OŠ – osnovna šola, SŠ – srednja šola

Iz Preglednice 2 vidimo, da se je v osnovni šoli najpogosteje nekaj več kot dve tretjini učencev iz oddelka udeležilo športnega dne (67,2%), v srednji šoli pa je ta delež veliko manjši in je znašal le dobro petino (21,6%). V 31% so v osnovni šoli manjkali do trije učenci v oddelku, v srednji šoli pa je ta delež dosegel skoraj polovico dijakov (49,1%).

Da je manjkala četrtnina učencev v osnovni šoli, je odgovorilo le 1,7% vprašanih, v srednji šoli pa kar 22,4% anketirancev. Nihče od vprašanih ni odgovoril, da bi kdaj v osnovni šoli manjkala polovica oddelka, v srednji šoli pa je bil ta delež 6,9%.

3.5 Izvedba športnega dne z zunanjim organizatorjem

Preglednica 3: Prisotnost zunanjega organizatorja na športnem dnevu

ALI STE IMELI KAKŠEN ŠPORTNI DAN, KJER JE IZVEDBO PREVZEL ZUNANJI ORGANIZATOR?				
<i>zunanji organizator</i>	OŠ		SŠ	
	N	%	N	%
ne	71	61,2	56	48,3
da	45	38,8	60	51,7

Legenda: OŠ – osnovna šola, SŠ – srednja šola

Preglednica 3 prikazuje, da je v osnovni šoli 38,8% anketirancev poročalo, da so športni dan izvedli zunanji organizatorji. V srednji šoli je ta delež večji, saj je polovica anketirancev imela vsaj enkrat športni dan z zunanjim organizatorjem – 51,7%.

3.6 Najpogostejša mnenja o izvedbi športnih dni pri zunanjih organizatorjih glede na stopnjo šolanja

Preglednica 4: Mnenje o izvedbi zunanjega organizatorja

KAJ MENITE O IZVEDBI ŠPORTNIH DNI PRI ZUNANJIH ORGANIZATORJIH?				
mnenja	OŠ		SŠ	
	N	%	N	%
niso imeli takšnega športnega dne	71	61,2	56	48,3
dobro organizacija	34	75,6	48	80
boljša organizacija kot pedagogi iz šole	10	22,2	14	23,3
predragi	10	22,2	13	21,7
premalo intenzivni in prekratki	7	15,6	7	11,7
dolgočasne vsebine	4	8,9	4	6,7

Legenda: OŠ – osnovna šola, SŠ – srednja šola

*študentje so se lahko odločili za več možnih odgovorov

Preglednica 4 prikazuje, da največ vprašanih (61,2%) v osnovni šoli ni imelo športnega dne, ki bi ga izpeljal zunanji organizator, zato niso mogli podati mnenja. Tisti, ki so tak športni dan imeli, so najpogosteje odgovorili, da so bili zadovoljni z dobro organizacijo – 75,6% (34).

V srednji šoli manj kot polovica vprašanih (48,3%) ni imela športnega dne z zunanjim organizatorjem. Tisti, ki so omenjeni športni dan imeli, pa so bili zadovoljni z dobro organizacijo – 80% (48).

Dobra petina (22,2%) vprašanih, ki so imeli športni dan z zunanjim organizatorjem v osnovni šoli, je opazilo da je zunanji organizator bolje organiziral športni dan kot športni pedagogi iz šole. V srednji šoli je bil ta delež 23,3%.

V osnovni šoli se je tak športni dan zdel predrag 22,2% študentom, v srednji šoli pa 21,7% vprašanim.

Le manjšemu deležu študentov, ki so doživeli športni dan z zunanjim organizatorjem, se je zdelo, da so takšni dnevi premalo intenzivni in prekratki (v OŠ 15,6%, v SŠ 11,7%) ter da so vsebine dolgočasne (v OŠ 8,9%, v SŠ 6,7%).

3.7 Všečnost športnih dni glede na stopnjo šolanja

Preglednica 5: Všečnost športnih dni

KAJ VAM JE BILO NA ŠPORTNIH DNEVIH NA SPLOŠNO NAJBOLJ VŠEČ?				
razlog	OŠ		SŠ	
	N	%	N	%
zabavnost	96	82,8	86	74,1
drugačni, sproščeni odnosi med učitelji in učenci	77	66,4	91	78,4
spoznavanje drugih vsebin, ki jih niso spoznali pri pouku	65	56	52	44,8
ni bilo pouka drugih predmetov	58	50	63	54,3
tekmovanja	39	33,6	25	21,6
dobra organizacija	23	19,8	22	19

Legenda: OŠ – osnovna šola, SŠ – srednja šola

*študentje so se lahko odločili za več možnih odgovorov

Preglednica 5 kaže, da so vprašani najpogosteje doživljali športni dan v osnovni šoli kot zabaven (82,8%). Všeč jim je bilo, da so na športnem dnevu drugačni in bolj sproščeni odnosi med učitelji in učenci (66,4%), da so spoznali nove vsebine, ki jih niso imeli pri pouku (56%) ter tudi, da ta dan ni bilo pouka drugih predmetov (50%).

33,6% vprašanim je bilo všeč, da so bili športni dnevi namenjeni tekmovanju, saj so se lahko na njih izkazali. Z dobro organizacijo jih je bilo zadovoljnih 19,8% vprašanih.

V srednji šoli je bilo študentom najbolj všeč, da je športni dan vnesel drugačne in bolj sproščene odnose med učitelje in dijake (78,4%). Tako kot v osnovni šoli, so vprašani tudi v srednji šoli ocenili športni dan kot zabaven (74,1%). Vprašanim je bilo všeč, da na ta dan ni pouka drugih predmetov (54,3%) in da so spoznali druge vsebine, ki jih niso obravnavali pri pouku (44,8%). Športni dan s tekmovanjem je bil všeč 21,6% vprašanim, z dobro organizacijo pa jih je bilo zadovoljnih 19% študentov.

3.8 Pomanjkljivosti športnih dni glede na stopnjo šolanja

Preglednica 6: Pomanjkljivosti športnih dni

KAJ VAS JE NA ŠPORTNIH DNEVIH NA SPLOŠNO NAJBOLJ MOTILO?				
razlog	OŠ		SŠ	
	N	%	N	%
vsako leto enake vsebine	58	50	50	43,1
za tiste, ki niso imeli denarja, je bil vedno organiziran pohod	50	43,1	35	30,2
premalo naporni	30	25,9	40	34,5
neprilagojenost vsebin posameznim skupinam glede na njihove sposobnosti	25	21,6	19	16,4
dolgočasne vsebine	15	12,9	19	16,4
slaba organizacija	13	11,2	16	13,8
predragi	6	5,2	15	12,9
športni dnevi so bili vedno takrat, ko so morali sprazniti šolo	6	5,2	9	7,8
nepoznani spremljevalci	7	6	4	3,4
preveč naporni	2	1,7	2	1,7
organizacija drugih institucij	1	0,9	4	3,4
organizacija drugih izvajalcev	0	0	1	0,9

Legenda: OŠ – osnovna šola, SŠ – srednja šola

*študentje so se lahko odločili za več možnih odgovorov

Preglednica 6 prikazuje, da je najpogostejša pomanjkljivost športnih dni, ki se pojavlja tako v osnovni (50%) kot tudi srednji šoli (43,1%), vsakoletno ponavljanje enakih vsebin. Vprašanim študentom v osnovni šoli ni bilo všeč, da so imeli tisti, ki niso imeli denarja za druge vsebine, vedno organiziran pohod (43,1%). Tudi za srednjo šolo (30,2%) se je organiziranje pohoda za finančno šibkejše pokazala kot ena od najpogostejših pomanjkljivosti. Problem je tudi premalo naporen športni dan, kar velja tako za osnovno (25,9%) kot srednjo šolo (34,5%).

21,6% vprašanih je v osnovni šoli motilo, da so bile vsebine neprilagojene posameznim skupinam glede na njihove sposobnosti. V srednji šoli je bil ta delež 16,4%. V osnovni šoli so se 12,9% vprašanih, v srednji šoli pa 16,4% zdele vsebine športnega dne dolgočasne.

Najmanj študentov je kot pomanjkljivost športnega dne navedlo naslednje postavke: slaba organizacija, predragi, nepoznani spremljevalci, preveč naporni, organizacija drugih institucij, organizacija drugih izvajalcev ter športni dnevi so bili vedno takrat, ko so morali sprazniti šolo.

3.9 Sprejemanje in zavračanje hipotez

Sprejete hipoteze

H₂: Pri ocenjevanju na petstopenjski lestvici je najpogostejša ocena športnih dni v OŠ in SŠ 4 ali 5.

Najpogostejša ocena vseh športnih dni v osnovni in srednji šoli je 4 (zelo dobro), zato je ta hipoteza potrjena. Število vseh ocen zelo dobro znaša 563. Temu sledita oceni dobro (441) in odlično (386).

Preglednica 7 prikazuje povprečne ocene posamezne vsebine na športnem dnevu na dveh stopnjah šolanja. Z najvišjo povprečno oceno za kakovost izvedbe so tako v osnovni (4,3) kot tudi v srednji šoli (4,2) študenti ocenili zimske dejavnosti. Najnižjo povprečno oceno pa ima v osnovni šoli obisk fitness centra (3,3), v srednji šoli pa badminton, tenis in skvoš (3,3).

Preglednica 7: Povprečne ocene kakovosti izvedbe vsebin na športnem dnevu

vsebina	povprečna ocena	
	OŠ	SŠ
zimske dejavnosti	4,3	4,2
atletika	3,9	3,9
plavanje in druge dejavnosti v vodi	4	3,7
športne igre	3,9	3,7
druge dejavnosti v naravi (kajak, kolesarjenje ...)	3,4	4
ples	3,5	3,9
pohodništvo, gornišstvo	3,8	3,4
orientacijski pohod	3,8	3,3
fitnes	3,3	3,7
badminton, tenis, skvoš	3,4	3,3

Legenda: OŠ – osnovna šola, SŠ – srednja šola

H₃: V srednji šoli je več dijakov, ki se ne udeležijo športnega dne, v primerjavi z učenci osnovne šole.

Hipoteza je sprejeta, saj je 67,2% vprašanih za osnovno šolo odgovorilo, da na športnem dnevu nihče iz oddelka ni manjkal, v primerjavi s srednjo šolo, kjer je ta delež le 21,6%. Najpogostejši odgovor (49,1%) za srednjo šolo je bil, da so na športnem dnevu manjkali do trije učenci iz oddelka.

H₄: V srednji šoli je izvedbo športnih dni večkrat prevzel zunanji organizator kot v osnovni šoli.

V srednji šoli je 51,7% dijakov imelo športni dan, katerega izvedbo je prevzel zunanji organizator. V osnovni šoli je ta delež manjši in znaša 38,8%. Hipoteza je potrjena.

Delno sprejete hipoteze

H₁: Vsebinsko so športni dnevi enaki v osnovni in srednji šoli. Najpogostejša vsebina športnega dne v osnovni in srednji šoli je pohodništvo oziroma gornišstvo.

Prvi del hipoteze zavrnamo, saj glede na rezultate vsebinsko športni dnevi niso enaki v osnovni in srednji šoli. Pri večini vsebin prihaja do razlik med osnovno in srednjo šolo, pogostost posameznih vsebin je primerljiva le pri zimskih dejavnostih, igrah z loparji in plesu. Pri drugih vsebinah smo opazili, da se v srednji šoli poveča delež tistih, ki nikoli niso imeli določenih vsebin na športnem dnevu.

Drugi del hipoteze, da je najpogostejša vsebina športnega dne pohodništvo in gornišstvo, drži. Poleg te vsebine so enako pogoste tudi zimske dejavnosti, sledi plavanje in druge dejavnosti v vodi ter športne igre.

H₅: V srednji šoli so bili športni dnevi, ki jih je izvedel zunanji organizator, najpogosteje ocenjeni kot dobro organizirani, a predragi.

Kar 48 od 60 vprašanih, ki so imeli športni dan z izvedbo zunanjega organizatorja, je bilo zadovoljnih z dobro organizacijo. To potrjuje našo hipotezo. Le 13 od 60 vprašanih jih je menilo, da je tak športni dan predrag. Pravkar omenjeni delež je premajhen, da bi hipotezo v celoti sprejeli, zato jo le delno sprejmemo.

H₆: Z izvedbenega vidika je študente najbolj motilo, da je bil za učence in dijake, ki niso imeli denarja, vedno organiziran pohod. Z vsebinskega vidika pa v osnovni kot v srednji šoli izstopata dolgočasne in vedno enake vsebine.

43,1% vprašanih je odgovorilo, da je za učence v osnovni šoli, ki niso imeli denarja za ostale dejavnosti, bil vedno organiziran pohod. V srednji šoli je ta delež 30,2%. Prvi del hipoteze je potrjen. Drugi del hipoteze le delno sprejmemo, saj se v raziskavi ni pokazalo, da bi vprašane motile dolgočasne vsebine, pač pa so jih motile le vsako leto enake vsebine. 50% vprašanih je za osnovno šolo izpostavilo vsakoletno ponavljanje enakih vsebin, v srednji šoli pa je bilo takega mnenja 43,1% vprašanih.

3.9.1 Omejitve raziskave

Raziskava je bila narejena na vzorcu 116 študentov prvostopenjskega programa Športna vzgoja. Vzorec je majhen in bi ga bilo treba za posplošitve ugotovitev povečati. Študentje, ki se pripravljajo na poklic športnega pedagoga in vedo, kakšen je dobro izpeljan športni dan, so lahko bili preveč kritični pri oceni posameznih vsebin na športnem dnevu. Ena izmed omejitev je tudi, da je športnih dni v osnovni šoli več kot v srednji šoli in je tako primerjava težja. Od časa izobraževanja v srednji in osnovni šoli je minilo pri vprašanih študentih že kar nekaj let, zato je lahko pri rezultatih raziskave prišlo tudi do pozabljanja ali idealiziranja.

3.9.2 Povzetek rezultatov in priporočila za boljšo organizacijo športnih dni

Športni dnevi so del obveznega šolskega programa, zato je udeležba učencev obvezna. Kljub temu ugotavljamo, da se nekateri učenci ne udeležijo športnega dne. Število manjkajočih učencev v srednji šoli je večje kot v osnovni šoli, kar je pokazala tudi raziskava. 67,2% vprašanih študentov je odgovorilo, da so bili na športnem dnevu v osnovni šoli prisotni vsi učenci iz razreda, v srednji šoli pa je ta delež občutno manjši – 21,6%.

Kljub temu, da je v osnovni šoli delež športnih dni, ki se jih vsi udeležijo, visok, je še vedno zaskrbljujoč 31% delež tistih, ki so odgovorili, da so manjkali do trije učenci iz oddelka. Ta delež se v srednji šoli še poveča, saj je skoraj polovica (49,1%) študentov odgovorilo, da so manjkali do trije dijaki iz oddelka. V primerjavi z osnovno šolo (1,7%) je v srednji šoli na športnem dnevu pogosteje manjkala četrtina učencev (22,4%).

Vzroki za neudeležbo na športnem dnevu so lahko različni. Pri izvedbi športnih dni nastopajo različne težave, saj šole navadno že leta in leta delajo na enak način. Problem se torej kaže v tem, da šole pri izpeljavi športnih dni ničesar ne spremenijo. Učenci si želijo dejavnosti, ki so trenutno nove in aktualne ter drugačne od tistih, ki jih navadno ponuja šola (npr. šola ponuja na zimskem športnem dnevu smučanje, učenci pa se večinoma ukvarjajo z deskanjem na snegu).

Najpogostejše vsebine na športnem dnevu, ki se pojavljajo tako v osnovnih kot srednjih šolah, so pohodništvo in gornišstvo, zimske dejavnosti, športne igre in plavanje ter z njim povezane dejavnosti v vodi. To so zgolj štirje sklopi vsebin na športnem dnevu, ki jih priporočata učni načrt in koncept dni dejavnosti. Ugotavljamo, da so posledično učencem vsebine nezanimive. To potrjujejo tudi izsledki raziskave, saj so vprašani študentje odgovorili, da so jih na športnem dnevu najbolj motile vsako leto enake vsebine. V osnovni šoli je to potrdilo 50% vprašanih, v srednji šoli pa 43,1%. Zgoraj naštetih vsebin se ne morejo izvajati med rednim poukom in so zato umeščene v športne dni, saj z njimi uresničujemo pomembne cilje učnega načrta.

Študentje so posamezno vsebino športnega dne ocenili z ocenami od zelo slabo (1) do odlično (5). Zimske dejavnosti so med vsebinami športnega dne imele najvišjo povprečno oceno tako v osnovni šoli (4,3) kot tudi v srednji šoli (4,2). V osnovni šoli ima visoko povprečno oceno tudi plavanje z drugimi dejavnostmi v vodi (4), temu pa sledita še atletika (3,9) in športne igre (3,9). V srednji šoli zimskim dejavnostim sledijo druge dejavnosti v naravi (4) ter atletika (3,9) in ples (3,9). Najnižjo povprečno oceno na športnem dnevu ima v osnovni šoli obisk fitnes studia (3,3). V srednji šoli pa imata najnižjo povprečno oceno športna dneva, namenjena igram z loparji (3,3) in orientacijskemu teku (3,3).

Zimske dejavnosti se pogosto dogajajo zunaj kraja šolanja, če v bližini ni primernih površin za izvajanje posameznih športov. Pogosto se zgodi, da je npr. smučarski športni dan namenjen prostemu smučanju z le občasnim nadzorom spremljevalcev, zato se učenci počutijo samostojnejše in jim je tak športni dan všeč. Tudi plavanje se največkrat izvede zunaj šole, učencem pa je všeč, saj jim vožnja v drug kraj pomeni zabavo in izlet. Plavalne vsebine se ne izvajajo tako pogosto kot na primer pohodništvo in morda je tudi redkost plavalnega

športnega dne eden izmed razlogov, da je udeležencem tak športni dan všeč. Visoko povprečno oceno dosega tudi atletika in športne igre, kar lahko pojasnimo s tem, da je udeležencem všeč pestrost posameznega športnega dne (npr. pri atletiki mnogoboj ali skupinsko točkovanje) in druženje ter tekmovanje z vrstniki (npr. medrazredno tekmovanje). Najnižje povprečne ocene so študentje dodelili obisku fitnes studia, igram z loparji in orientacijskemu teku. Vzrok za te ocene je lahko slaba organizacija, ki vpliva na potek celotnega dne in posledično na uspešnost ali neuspešnost športnega dne.

Študentje so vsebine športnega dne največkrat ocenili z oceno zelo dobro – 4 (N=563), temu sledi ocena dobro – 3 (N=441) in odlično – 5 (N=386).

Z raziskavo smo ugotovili, da je udeležencem na športnem dnevu všeč, ker spoznavajo druge vsebine, ki jih niso spoznali pri pouku. Športni dnevi učencem pomenijo zabavo, zato se učenci tudi bolj sprostitjo, kar se pozna tudi v odnosu učitelj – učenec. Učencem je všeč tudi, da na ta dan ni pouka drugih predmetov.

Nekateri športni dnevi zahtevajo dodatne finančne prispevke, ki jih plačajo starši otrok. Glede na trenutno ekonomsko situacijo to postaja kritično. Šole lahko ponudijo športni dan z različnimi vsebinami. Od teh vsebin sta na primer dve plačljivi (npr. smučanje in plavanje), ena vsebina pa brez dodatnega plačila (npr. pohod). Torej si učenci tistih staršev, ki zmorejo plačati dodatne stroške na športnem dnevu, izberejo plačljive, »ekskluzivne« vsebine. Učenci finančno šibkejših in navadno tudi socialno šibkejših družin pa so primorani »izbrati« vsebine brez dodatnega plačila. Opisani problem so prepoznali tudi vprašani študentje, saj jih je 43,1% za osnovno in 30,2% za srednjo šolo odgovorilo, da so učenci, ki niso imeli dovolj denarja za druge vsebine, imeli vedno organiziran pohod.

Poleg plačljivih vsebin na športnem dnevu predstavlja problem tudi oprema, ki pogosto ni poceni. Težava ni samo v plačljivi vsebini (npr. nakup smučarske karte ali vstopnice za bazen, plačilo prevoza), temveč tudi v tem, ali otrok sploh ima opremo, da bi se lahko udeležil športnega dne. Tudi pri vsebinah, ki ne zahtevajo dodatnih finančnih prispevkov, se lahko pojavlja problem z opremo. Če šola organizira pohod, na katerem je obvezna obutev planinski čevlji, to za nekatere učence lahko predstavlja problem. Učenci ne želijo izstopati z drugačno, slabšo in zastarelo opremo, saj se bojijo izločanja iz skupine in občutka manjvrednosti. Ta problem se najpogosteje rešuje z neudeležbo in lažnim opravičilom, ki ga napišejo starši.

Ugotavljamo, da športni dan postaja sistem razslojevanja otrok, namesto da bi jih le ta še bolj povezal med seboj. Kovač in Jurak (2012) opozarjata, da bi šola morala razmisliti o višini finančnega prispevka staršev za športni dan in oblikovati rezervni sklad za tiste, ki nimajo denarja za plačilo programa.

Rešitev je torej v rezervnem skladu ter tudi v pripravi novih izvedb vsebin, ki ne zahtevajo plačila. S tema rešitvama bi zagotovo zmanjšali neudeležbo na športnem dnevu, saj bi tudi finančno šibkejši lahko uživali v spoznavanju drugih vsebin, ki jih niso obdelali pri pouku.

Eden izmed razlogov za neudeležbo pri športnih dejavnostih, predvsem v srednji šoli, je lahko razredna klima (Kovač in Jurak, 2012). Športna vzgoja ni maturitetni predmet, zato je za srednješolce manj pomemben predmet in v primeru njene neudeležbe ne vidijo pretiranega problema. Povod za neudeležbo na športnem dnevu lahko poda nekdo, ki ima večjo in pomembnejšo socialno vlogo v razredu. Ostali učenci temu sledijo in se priključijo njegovi ideji ter se tako ne udeležijo športnega dne. Kovač in Jurak (2012) ugotavljata, da nekateri izkoriščajo izostajanje od pouka za učenje, zato lahko predvidevamo, da je v srednji šoli lahko to eden izmed razlogov za neudeležbo na športnem dnevu.

Pri sami izvedbi se lahko pojavijo težave, če šola želi izpeljati športni dan na delovno soboto. Šola morda meni, da je športni dan v soboto z vidika učencev bolj prijeten kot običajen pouk. Pa vendar bo verjetno več učencev izostalo od športnega dne kot pa od običajnega pouka na delovno soboto. Družine imajo za vikende različne obveznosti in dejavnosti, zato starši raje napišejo opravičilo za športni dan, kot pa da bi spreminjali svoje navade. Starše bo treba začeti osveščati, kako pomembna je športna vzgoja in dejavnosti, ki jih vključuje.

Nekatere šole za izvedbo športnih dni najamejo zunanje izvajalce. V raziskavi smo ugotovili, da imajo več športnih dni, kjer izvedbo prevzame zunanji organizator, v srednji kot pa v osnovni šoli. Postavlja se vprašanje, če zunanje organizatorje res potrebujemo, ali pa so športni pedagogi sposobni sami izpeljati športni dan. Z vidika športnih pedagogov so na takem športnem dnevu razbremenjeni dela z učenci, saj namesto njih dela zunanji organizator. Učenci oziroma starši tako storitev športnega dne plačajo dvojno. Športni pedagog je plačan za spremstvo, poleg tega pa morajo starši še dodatno plačati storitev zunanjega organizatorja.

Sicer pa so bili vprašani študentje, ki so imeli športni dan z zunanjim organizatorjem, zadovoljni z dobro organizacijo. Problem športnega dne z zunanjim izvajalcem so pogosto vsebine, ki jih ponujajo. Pogosto ponujajo vsebine, ki so bolj kot primerna oblika rekreacije podobne enkratni turistični ponudbi. Ne trdimo, da omenjene dejavnosti ne obogatijo procesa, a vendar nimajo večjega smisla. Učencem želimo na športnem dnevu predstaviti dejavnostmi, ki bi si jih lahko izbrali za kasnejšo rekreacijo in tako poskrbeli za zdrav življenjski slog.

Koncept dni dejavnosti predvideva vključevanje vseh učiteljev. Pri tem pa se pojavlja vprašanje, kaj narediti s spremljevalci, saj je varnost na športnem dnevu zelo pomemben dejavnik. Predlagamo, da se ves pedagoški kader že med študijem usposablja na določenem športnem področju ter pridobi katerega izmed strokovnih nazivov v določeni športni panogi. Če bi uvedli tudi nižje stopnje usposobljenosti za pedagoški kader, bi lahko razredni in predmetni učitelji kompetentno sodelovali pri izvedbi športnih dni. Z ustreznou usposobljenim pedagoškim kadrom na šolah bi se zlahka izognili najemanju dragih zunanjih organizatorjev, ki si jih nekateri učenci ne morejo privoščiti in tako izostanejo iz športnega dne.

Športni pedagogi so kompetentni za pripravo športnih dni, nove ideje pa lahko črpajo v številnih priročnikih, ki jih je zadnje čase na knjižnih policah dovolj. Treba bo le opustiti stare vzorce športnih dni in začeti na novo. Nekaj zbranih primerov različnih športnih dni pa lahko športni pedagogi najdejo tudi v knjigi Športni dan (Cankar idr., 2008).

4. SKLEP

Namen diplomske naloge je bil ugotoviti stanje izvedenih športnih dni na dveh stopnjah šolanja, v osnovnih in srednjih šolah. Na anketni vprašalniki (Kovač in Jurak, 2010) je odgovarjalo 116 študentov Fakultete za šport. Bodoči športni pedagogi so posebna populacija, ki je prek študija v letu in pol že delno spoznala, kako se izpelje dober športni dan, zato smo pričakovali, da bodo vprašalnike rešili dovolj kritično in strokovno.

Od šestih hipotez smo potrdili tri, tri pa smo sprejeli le delno. Sprejete so bile naslednje hipoteze:

H₂: Pri ocenjevanju na petstopenjski lestvici je najpogostejša ocena športnih dni v OŠ in SŠ 4 ali 5.

H₃: V srednji šoli je več dijakov, ki se ne udeležijo športnega dne, v primerjavi z učenci osnovne šole.

H₄: V srednji šoli je izvedbo športnih dni večkrat prevzel zunanji organizator kot v osnovni šoli.

Iz vsebinskega vidika ugotavljamo, da so najpogostejše vsebine na športnem dnevu pohodništvo in gornišstvo, zimske dejavnosti, športne igre in plavanje z dejavnostmi v vodi. Športni dnevi so v povprečju ocenjeni zelo dobro, saj sta bili najpogostejši oceni 4 in 5, kljub temu pa se pojavljajo določene pomanjkljivosti. Vprašane študente so na športnih dnevih motile vsako leto enake vsebine ter organiziranje pohoda za tiste učence, ki si niso zmogli privoščiti plačljivih vsebin.

Predvidevamo, da problem plačljivih vsebin ali pomanjkanje primerne opreme, potrebne za športni dan, nekateri starši rešujejo s pisanjem lažnih opravičil in tako odsotnostjo na športnem dnevu. V srednji šoli lahko na izostanek iz športnega dne vpliva tudi razredna klima. Raziskava je pokazala, da pogosteje manjkajo na športnem dnevu srednješolci kot osnovnošolci.

Najvišjo povprečno oceno na petstopenjski lestvici, kjer 1 pomeni zelo slabo, 5 pa odlično, dosegajo zimske dejavnosti, tako v osnovni (4,3) kot tudi v srednji šoli (4,2). Nekatere šole za izpeljavo športnih dni najamejo zunanje organizatorje, ki jih je treba plačati. Ta pojav je pogostejši v srednjih šolah. Na obeh stopnjah šolanja so udeleženci športnih dni bili zadovoljni z dobro organizacijo zunanje organizatorja.

Vprašani so športni dan dojemali kot zabaven. Ugotavljamo, da se na ta dan nekoliko sprostijo odnosi med učitelji in učenci, kar je učencem všeč. Tudi učitelji lahko opazujejo in spoznavajo svoje učence v drugačni luči, zunaj sten razrednih učilnic.

Športni dan je obvezen za vse učence, zato bi morali zmanjšati število manjkajočih učencev. Problem verjetno tiči predvsem v dodatnih finančnih prispevkih za športni dan ali pa zaradi izvedbe v soboto. Glede na trenutno ekonomsko situacijo se bodo šole morale nekoliko prilagoditi glede izpeljave, če bodo želele učence na športnih dneh povezovati, namesto da jih še bolj socialno razslojujejo. Športni dan je pomemben, saj na njem učenci spoznajo vsebine, ki jih bodo kasneje izbrali kot sredstvo rekreacije in ohranjali zdrav življenjski slog. Menimo, da je najemanje zunanjih organizatorjev v tem gospodarskem položaju manj primerno, saj so športni pedagogi kompetentni, da sami pripravijo in izpeljejo športni dan.

Pogosto se tudi zgodi, da so vsebine, ki jih ponuja zunanji organizator, bolj podobne turistični ponudbi (obisk adrenalinskega parka, rafting), kot pa primerni obliki vseživljenjske rekreacije. Seveda se strinjamo, da take dejavnosti obogatijo in popestrijo proces, a nimajo pomembnega vpliva na otroke in mladino. Športni dnevi bi morali biti dostopni vsem učencem, zato lahko šola pripravi dodatne sklade za take primere ali pa ponudi vsebine, ki bodo dostopne vsem.

5. VIRI

- Bajt, D. (2000). *Uresničevanje planinske vzgoje na razredni stopnji v Posočju* (Diplomsko delo). Pedagoška fakulteta, Ljubljana.
- Cankar, Ž., Gaberšček, M., Kovač, M., Lešnik, B., Majerič, M., Markelj, N. idr. (2008). *Športni dan*. Ljubljana: Zveza športnih pedagogov Slovenije.
- Dnevi dejavnosti (koncept)* (2012). Pridobljeno iz http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/program_drugo/Dnevi_dejavnosti.pdf
- Erzin, N. (1998). *Uresničevanje gorništv na razredni stopnji osnovnih šol v Kranjskem okolišu* (Diplomsko delo). Pedagoška fakulteta, Ljubljana.
- Kovač, M. in Jurak, G. (2012). *Izpeljava športne vzgoje*. Ljubljana: Fakulteta za šport.
- Kovač, M., Markun Puhan, N., Lorenci, B., Novak, L., Planinšec, J., Hrastar, I., Pleteršek, K., ... Muha, V. (2011). *Učni načrt. Program osnovna šola. Športna vzgoja* [Elektronski vir]. Pridobljeno iz http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_sportna_vzgoja.pdf
- Kristan, S., Cankar, A., Kovač, M. in Praček, T. (1992). *Smernice šolske športne vzgoje*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport.
- Križnar, I. in Serpan, E. (1978). Telesna vzgoja v šolah od osvoboditve do danes. V S. Pavlič (ur.), *Razvoj šolske telesne vzgoje na Slovenskem*, str. 24–59. Ljubljana: Slovenski šolski muzej.

- Lorenci, B., Novak, J. in Urbančič, T. (2008). *Učni načrt. Gimnazija. Športna vzgoja*. [Elektronski vir]. Pridobljeno iz http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2009/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_sportna_vzgoja_sportna_gimn.pdf
- Luznar, S. (2011). *Pouk športne vzgoje na prostem* (Diplomsko delo). Pedagoška fakulteta, Ljubljana.
- Nediževac, M. (2004). *Športni dan v prvem triletju devetletne osnovne šole* (Diplomsko delo). Pedagoška fakulteta, Ljubljana.
- Pirc, M. (1991). *Metodika šolske športne vzgoje*. Ljubljana: Fakulteta za šport.
- Ražman, V. (2006). *Program športnih dni s planinsko vsebino za osnovno šolo v Zgornjesavski dolini* (Diplomsko delo). Fakulteta za šport, Ljubljana.
- Rozman, D. (2009). *Analiza športnih dni v prvi triadi* (Diplomsko delo). Pedagoška fakulteta, Ljubljana.
- Sluga, S. (1971). *Telesna vzgoja za nižje razrede osnovne šole*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Starc, T. (1999). *Športni dan na razredni stopnji* (Diplomsko delo). Pedagoška fakulteta, Ljubljana.
- Stepišnik, D., Križnar, I., Serpan, E., Petkovšek, M., Hojan, T., Bergant, M. idr. (1978). *Razvoj šolske telesne vzgoje na Slovenskem*. Ljubljana: Slovenski šolski muzej v Ljubljani.
- Šolska zakonodaja 1996 (2012). Pridobljeno iz <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=199612&stevilka=570>

Tržok, M. (2000). *Uresničevanje izletništva, pohodništva in gorništvna na razredni stopnji OŠ v Beli krajini* (Diplomsko delo). Pedagoška fakulteta, Ljubljana.

Zoran, P. (2010). *Analiza športnih dni v drugi triadi* (Diplomsko delo). Pedagoška fakulteta, Ljubljana.

6. PRILOGE

6.1 Anketni vprašalnik Športni dan

ŠPORTNI DAN

Pred vami je nekaj vprašanj o športnih dnevih v osnovni in srednji šoli. Pozorno preberite vprašanja in odgovorite čim bolj iskreno. Podatki bodo uporabljeni le v raziskovalne namene.

I. Osnovni podatki

Spol	moški	ženski
Kje ste obiskovali OŠ?	v mestu	na podeželju
Iz katere regije prihajate? Navedite prvo številko v poštni številki vašega domačega kraja, npr. Ljubljana 1, Pesnica pri Mariboru 2 ...)		

II. Športni dnevi – splošno

(ODGOVORE OZNAČITE S KRIŽCEM NA USTREZNEM MESTU)

1. Ali ste na predmetni stopnji osnovne šole in v srednji šoli, ki ste jo obiskovali, imeli športne dni z naštetjo vsebino? V prvih treh stolpcih odgovarjate za osnovno šolo, v zadnjih treh pa za srednjo šolo. Odgovorite tako, da v kvadrateg, ki je namenjen vašemu odgovoru, napišete znak x.

Vsebina	OŠ			SŠ		
	DA, VSAKO LETO	LE ENKRAT ALI DVAKRAT	NIKOLI	DA, VSAKO LETO	LE ENKRAT ALI DVAKRAT	NIKOLI
Pohodništvo, gornišтво						
Orientacijski pohod						
Zimske dejavnosti (smučanje, drsanje, sankanje)						
Plavanje in druge dejavnosti v vodi						
Atletiko						
Športne igre						
Druge dejavnosti v naravi (kajak, kolesarjenje ...)						
Obisk fitnes studia						
Badminton, tenis, skvoš						
Ples						
Drugo 1 (napiši): _____						

2. Kako bi na splošno ocenili organizacijo športnih dni v osnovni in srednji šoli?

(Uporabite lestvico od 1 do 5, kjer 1 pomeni zelo slabo, 2 slabo, 3 dobro, 4 zelo dobro in 5)

	OŠ					SŠ				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
Pohodništvo, gornišтво										
Orientacijski pohod										
Zimske dejavnosti (smučanje, drsanje, sankanje)										
Plavanje in druge dejavnosti v vodi										
Atletiko										
Športne igre										
Druge dejavnosti v naravi (kajak, kolesarjenje ...)										
Obisk fitness studia										
Badminton, tenis, skvoš										
Ples										
Drugo 1 (napišite): _____										
Drugo 2(napišite): _____										

3. Koliko učencev se v povprečju ni udeležilo športnih dni?

OŠ	SŠ
a) do 3 iz razreda	a) do 3 iz razreda
b) četrtnina	b) četrtnina
c) polovica razreda	c) polovica razreda
d) običajno so se udeležili vsi - nihče ni »šprical«	d) običajno so se udeležili vsi - nihče ni »šprical«

4. Ali ste imeli kakšen športni dan, kjer je izvedbo prevzel zunanji organizator?

OŠ	SŠ
a) da	a) da
b) ne	b) ne

5. Kaj menite o izvedbi športnih dni pri zunanjih organizatorjih? Možnih je več odgovorov. Obkrožite črko pred tisto trditvijo, s katero se strinjate, tako za OŠ kot SŠ.

OŠ	SŠ
a) Nismo imeli takšnega športnega dneva.	a) Nismo imeli takšnega športnega dneva.
b) Bili so dobro organizirani.	b) Bili so dobro organizirani.
c) Bili so dolgočasni.	c) Bili so dolgočasni.
d) Bili so premalo intenzivni in prekratki.	d) Bili so premalo intenzivni in prekratki.
e) Bili so predragi.	e) Bili so predragi.
f) Bili so boljše organizirani, kot če bi jih pripravili športni pedagogi z naše šole.	f) Bili so boljše organizirani, kot če bi jih pripravili športni pedagogi z naše šole.

6. Kaj vam je bilo na športnih dnevih na splošno najbolj všeč? Možnih je več odgovorov. Obkrožite črko pred tisto trditvijo, s katero se strinjate, tako za OŠ kot SŠ!

OŠ	SŠ
a) Spoznal sem druge vsebine, ki jih nismo izvajali pri pouku	a) Spoznal sem druge vsebine, ki jih nismo izvajali pri pouku
b) Dobra organizacija.	b) Dobra organizacija.
c) Drugačni, bolj sproščeni odnosi med učenci in učitelji	c) Drugačni, bolj sproščeni odnosi med učenci in učitelji
d) Ta dan ni bilo pouka drugih predmetov.	d) Ta dan ni bilo pouka drugih predmetov.
e) Zabavnost.	e) Zabavnost.
f) Tekmovanja, kjer sem se lahko izkazal	f) Tekmovanja, kjer sem se lahko izkazal
g) drugo 1: (napišite) _____	g) drugo 1: (napišite) _____
h) drugo 2: (napišite) _____	h) drugo 2: (napišite) _____

7. Kaj vas je na športnih dnevih na splošno najbolj motilo? Možnih je več odgovorov. Obkrožite črko pred tisto trditvijo, s katero se strinjate, tako za OŠ kot SŠ!

OŠ	SŠ
a) dolgočasne vsebine	a) dolgočasne vsebine
b) slaba organizacija	b) slaba organizacija
c) Vsako leto enake vsebine	c) Vsako leto enake vsebine
d) Neprilagojenost vsebin posameznim skupinam glede na njihove sposobnosti	d) Neprilagojenost vsebin posameznim skupinam glede na njihove sposobnosti
e) Organizacija drugih izvajalcev	e) Organizacija drugih izvajalcev
f) Športni dnevi so bili vedno takrat, ko smo morali sprazniti šolo	f) Športni dnevi so bili vedno takrat, ko smo morali sprazniti šolo
g) Preveč naporni	g) Preveč naporni
h) Premalo naporni	h) Premalo naporni
i) Bili so predragi	i) Bili so predragi
j) Za tiste, ki niso imeli denarja, je bil vedno organiziran pohod	j) Za tiste, ki niso imeli denarja, je bil vedno organiziran pohod
k) Spremljevalcev nismo poznali	k) Spremljevalcev nismo poznali
l) Organizirale so ga druge institucije (fitnes studii ...)	l) Organizirale so ga druge institucije (fitnes studii ...)
m) drugo 1: (napišite) _____	m) drugo 1: (napišite) _____
n) drugo 2: (napišite) _____	n) drugo 2: (napišite) _____